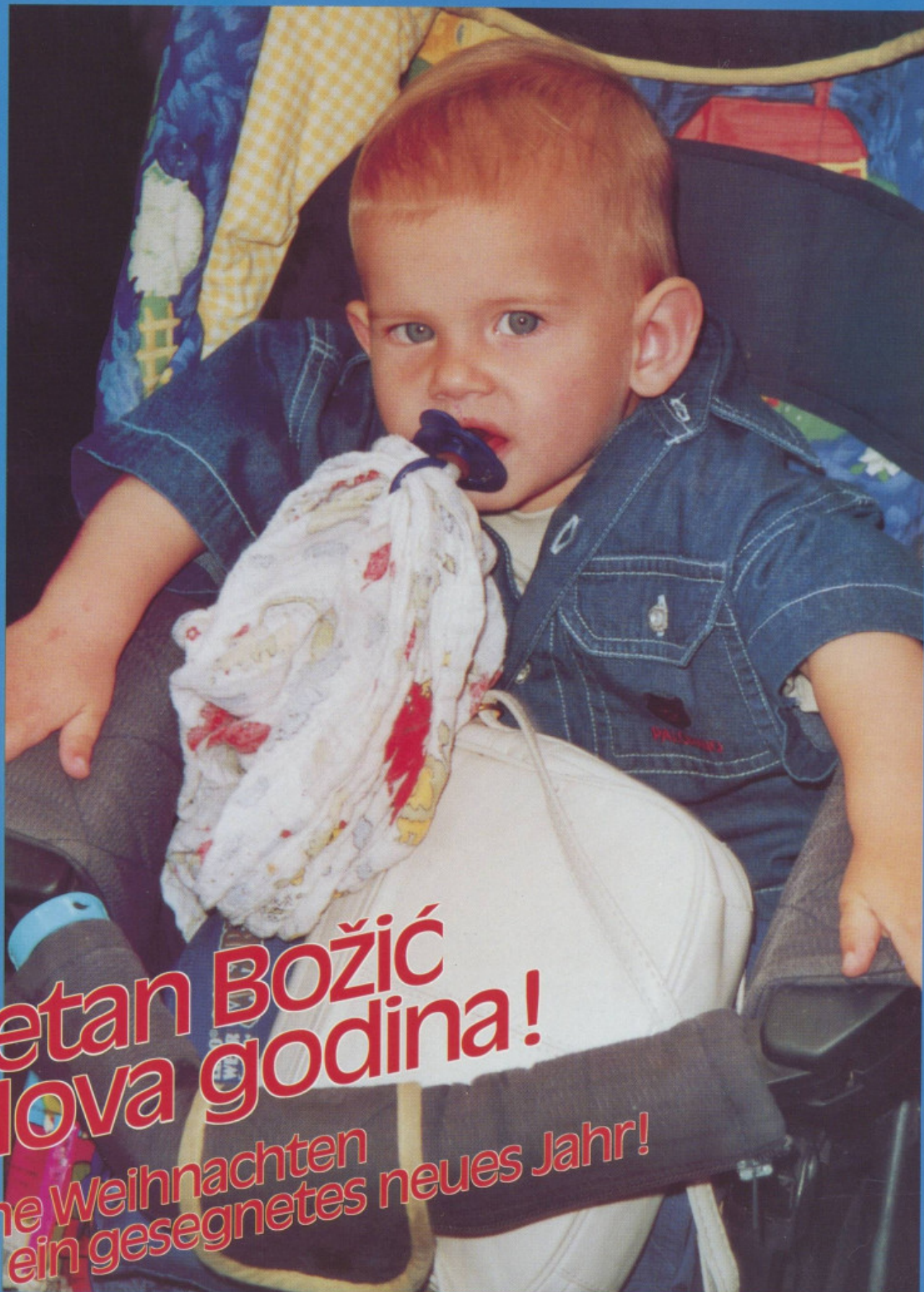

ŽIVA ZAJEDNICA

LIST HRVATSKIH KATOLICKIH ZAJEDNICA
MITTEILUNGSBLATT DER KROATISCHEN KATHOLISCHEN GEMEINDEN
D 2384 E · 2,50 DM · PROSINAC / DEZEMBER 2001 · BROJ / NR. 12 (221)

LEBENDIGE
GEMEINDE

Sretan Božić
Nova godina!

Frohe Weihnachten
und ein gesegnetes neues Jahr!

IV. SMOTRA MJEŠOVITIH ZBOROVA SINDELFINGEN, 28.11. 2001.

▲ HKM Mannheim:
„Izvore vode žive“ (I. Žan),
„Tebi pjevam“ (Komarevski)

▲ HKM Stuttgart:
„Uskliknite Bogu“ (J. Vrhovski),
„Divici Mariji“ (Š. Marović)

▲ HKM Wiesbaden:
„Uzmi kruh“ (R. Villiam),
„Blagoslovljena ova zemlja“ (M. Asić)

▲ HKM Göttingen:
„Ti si Bog moj, moje sve“ (Bervar),
„O Bože, nisam vrijedan“ (M. Haydn)

◀ HKM Offenbach:
„Blagoslovljen Bože“ (Š. Marović),
„Zemlja uzdrhta“ (B. Antolić)

U OVOM BROJU

5 motrište

Anto Batinić • Povratak Isusu

6 hrvatski božić

Maja Runje • Božji mir
i blagoslov

9 vjera

Ante Vučković • Vjera i radost

10 interview

Davor Žilić • Ivana Švarc-
Grenda • Monika Leskovar

12 reportaža

Adolf Polegubić • Mala
ali aktivna zajednica

26 život

Marijan Markotić • Većina
i manjina

Jozo Župić • Andeo
prepuštanja sebe

15 lebendige gemeinde

Josip Klarić • Weihnachten
ist Festtag des Menschen
Željka Čolić • Missbrauch
des Glaubens

ŽIVA ZAJEDNICA LEBENDIGE GEMEINDE

www.zivazajednica.de

60435 Frankfurt am Main
An den Drei Steinen 42
Tel. (0 69) 95 40 48-0
Fax (0 69) 95 40 48 24
E-Mail:
kroatenseelsorge@t-online.de
zivazajednica@t-online.de

Herausgeber/
Izdavač: Kroatenseelsorge in Deutschland

Verantwortlich/
Odgovara: Josip Klarić

Chefredakteur/
Glavni
urednik: Anto Batinić

Redaktion/
Uredništvo: Željka Čolić, Ivek Milčec, Jura Planinc,
Adolf Polegubić, Jozo Sladoja,
Antonia Tomljanović-Brkić,
Stanka Vidačković, Jozo Župić

Layout: Ljubica Markovica-Baban

Lithos+Seiten-
montage: Fotosatz Service Bauriedl
64546 Mörfelden-Walldorf

Druck: Spenglers Druckwerkstatt GmbH
64572 Büttelborn

Jahres-
bezugspreis: DM 30,- incl. Porto
(s poštarinom);
za ostale europske zemlje: DM 40,-
za prekomorske zemlje: DM 60,-

Bank-
verbindung: Konto Nr. 129072 (BLZ 500 502 01)
bei der Frankfurter Sparkasse

Božić u tuđini

Dragi čitatelji i prijatelji!

Vrijeme zaista brzo prolazi! U tuđini, koja je mnogima odavno postala ne samo prebivalištem nego i drugom domovinom, to se još snažnije osjeti. Taj nezaustavljivi protok vremena posebno se zamijeti o Božiću i Novoj godini. Tih dana postajemo osjetljiviji za sebe i svoje, za druge i događanja oko nas. Tih dana pojačava se i naša veza s domovinom i tradicijom krajeva iz kojih potječemo. Ne radi se samo o pustoj čežnji, nego o sjećanju na bitno, na djetinjstvo i korijene, a mnogo toga povezano je upravo s Božićem.

Još uvijek mnogi putuju o Božiću kućama u domovinu da proslave Božić i božićne blagdane. Mnogi međutim ostaju ovdje, jer su im ovdje obitelj, unuci, jer moraju raditi, jer se plaše snijega i nezgoda. Iako Božić u tuđini nikada ne može imati ozračje koje ima kod kuće u zavičaju, ipak većina naših ljudi slavi i ovdje Božić „kao kod kuće“. Usto su domovinski božićni običaji obogaćeni pokojim ovdašnjim božićnim običajima.

O drevnim hrvatskim božićnim običajima možete malo više saznati u ovom broju našeg lista.

U ovom izdanju preporučujemo Vam osim toga i druge stalne rubrike. Božićne dane slavlja i odmora možete obogatiti ili prikratiti i čitanjem našeg lista. Misija Nürnberg pokrenula je akciju širenja i promicanja vjerskoga tiska potičući vjernike da primaju i čitaju barem jedan katolički list. Koliko god brojem stranica i mjesečnim izlaženjem „Živa zajednica“ bila malen list, ona je ipak pravi list za hrvatske katolike u ovoj zemlji i uvjereni smo, ne želeći biti neskromni, najbolji hrvatski list u zapadnoeuropskoj dijaspori. Zato Vam se preporučujemo i u sljedećoj godini. Zahvaljujemo Vam na vjernosti i na konstruktivnim prijedlozima. Zahvaljujemo i na kritikama i pokudama, ali odbijamo uvrede i podmetanja. Prihvaćamo i poštujemo razliku u mišljenjima, ali tražimo isto i za svoje mišljenje. „Živa zajednica“ je otvorena, nepristrana i kritična, ima i imat će svoj stav.

Svima želimo sretan i blagoslovljen Božić te obilje mira i dobra u Novoj 2002. godini. Srdačan pozdrav do sljedeće godine.

Uredništvo

Božić je blagdan čovjeka

Božić je blagdan čovjeka, njegove radosti, njegovih snova i želja. Bog postaje čovjekom, postaje jednim od nas. On ulazi u naše vrijeme, naš prostor i ljudsku povijest. Njegova se ulaska u prostor i vrijeme rado sjećamo, slavimo ga, to nas ispunja posebnom radošću.

Božić nas vraća u djetinjstvo, obnavlja sjećanje i događaje našeg najranijeg razdoblja. Pred oči nam kao u filmu dolaze drage osobe, običaji, božićno drveće, svijeće, nakit, pjesme. Sve nas to čini sretnijim i radosnijim.

Što sa slavljem Božića danas kada smo odrasli, kada nas pritišću svakidašnje brige, kada se ne vidi kraj našem boravku u tuđini? Danas nas za Božić zaokupljaju druge misli: koga obdariti i što darovati? Okruženi smo potrošačkim mentalitetom i sve nas potiče na kupovinu, a malo ili ništa na radost, na ono bitno, na rođenje Isusa Krista, na nje-

govo postajanje čovjekom, na Božje čovjekoljublje.

Možemo li do onoga bitnoga, do božićne radosti stići samo godišnjim nostalgičnim sjećanjima na Božić djetinjstva? Sigurno ne. Naš pogled, umjesto unatrag, moramo uprijeti unaprijed, ne u prošlost već u budućnost, ne u jučer već u sutra. Čovjek se raduje onome što dolazi, a ne onomu što je prošlo.

Božić nije iza nas. Božić je pred nama. Da bismo doživjeli Božić i božićnu radost moramo ići naprijed, moramo biti spremni ostaviti nešto, odreći se nečega, ostaviti svakidašnja opterećenja i zaputiti se ususret Bogu. Bog želi susret sa svima nama, ne jučer već sada, danas i sutra. Susret s Bogom je vrhunac božićne radosti.

S tim mislima želim Vam sretan Božić i obilje Božjeg blagoslova u Novoj 2002. godini, uz srdačan pozdrav.

P. Josip Klarić, delegat

Kada se rodio Isus?

Proslava Isusova rođenja 25. prosinca spominje se prvi put 336. u rimskoj liturgiji. Dionizijeva greška u računanju.

Kršćanstvu uspijeva već 2000 godina zadržati računanje vremena od rođenja Isusa Krista. I na taj način se htjelo reći da je on onaj lik od kojeg se sve mijenja i sve počinje, oko kojeg se sve vrti, ali koji je također cilj vremena. Biblijski bi se reklo da je alfa i omega, početak i svršetak, odnosno da je Krist isti jučer, danas i uvijek.

Ali, otkad se slavi Isusovo rođenje? U jednom dokumentu iz 354. godine ljetopisac Filocalus spominje slavlje Isusova rođenja u rimskoj liturgiji 336. godine, i to 25. prosinca. To je prvi trag našeg božićnog slavlja. Taj datum uveden je u popis rimskih biskupa i mučenika, jer bi bilo glupo da svaki od njih ima svoju vlastitu svetkovinu, samo Isus ne.

Isus – novo sunce

Još je sporno zašto je izabran upravo 25. prosinac. Od 274. je, po zapovijedi rimskog cara Aurelijana, 25. prosinca slavljena fešta sorskog boga sunca. Razlog za to je bila zimska sunčeva obratnica, koja se zbog početka duljeg dana slavila kao rođenje novog sunca ili boga sunca. Čini se da su kršćani „krstili“ tu poganšku feštu. Na mjesto slavlja rođenja boga sunca došlo je sjećanje na rođenje „istinskog sunca“ Isusa Krista. Umjesto štovanja sunca kršćani su slavili rođenje „sunca pravde“ (Mal 3,20), „svjetla svijeta“ (Iv 8,12) i „svjetla s visine“ (Lk 1,78).

Neki istraživači misle da iza tog datuma stoji točno računanje, koje je, na molbu biskupa Ćirila Jeruzalemskog, naručio papa Julije I. (337.–352.). Biskup Ćiril misli da židovski pisac Josip Flavije piše da se, u sedmom mjesecu, na blagdan sjenica, na veliki dan pomirenja, anđeo ukazao Zahariji, što bi, misli taj papa, bilo 23. rujna. Prema Lukinu evanđelju (1,26) Isus je začeo šest mjeseci nakon začeca Ivana Krstitelja, a to znači, ako se uzme u obzir i različita duljina mjeseci, 25. ožujka. Ako je Ivan rođen 24. lipnja, tada bi Isusovo rođenje moralo biti šest mjeseci kasnije, dakle 25. prosinca. To je teško i ne baš posve uvjerljivo računanje.

Ali, sveti Augustin i mnogi drugi su, na osnovi tog računanja, mislili da se povijesno Isusovo rođenje dogodilo baš 25. prosinca.

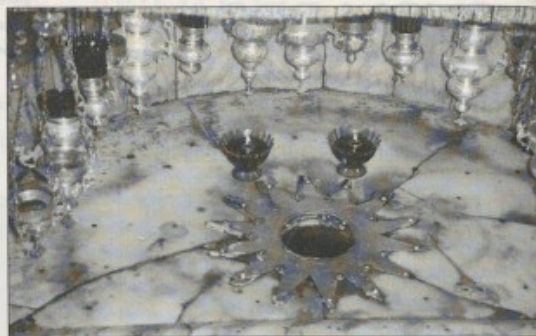
Koje godine? Pozorni čitatelj Biblije može uvidjeti jedno protuslovlje kad je to u pitanju. Isus je, po evanđelistu Luki, rođen za vrijeme lošeg kralja Heroda, ali taj kralj je umro „u četvrtoj godini prije računanja od Kristova rođenja“. Poznato je da se i u prvim kršćanskim stoljećima vrijeme računalo od osnivanja grada Rima, dakle od 753. godine prije Krista. Za kršćane je bilo važno utvrditi uvijek točan datum Uskrsa, i to „prve nedjelje nakon punog mjeseca u proljeće“, jer se položaj sunca i kalendar nisu posve slagali. Svakih 95 godina (5 puta 19) moralo se računati iznova.

Kršćansko računanje vremena

To je sredinom 16. stoljeća radio opat Dionizije Exiguus u Rimu. On je izračunao ne samo uskršne datume u budućnosti, nego je računao i unatrag. Nakon kompliciranog usuglašavanja računanja i kalendara on je izračunao da se Isusova muka dogodila 784. godine prema starom računanju (od osnutka Rima), dakle 31. godine po novom računanju (poslije Krista). Budući da se uskršne datume više nije htjelo opisivati po progonitelju kršćana caru Dioklecijanu, otad se računalo „od Kristova rođenja“, dakle od prve godine (godina 1), koja je odgovarala upravo 754. godini od osnutka Rima. Time je bilo rođeno kršćansko računanje vremena – koje vrijedi do danas.

Računanje je bilo točno, ali je Dionizije učinio misaonu pogrešku. On je ustvrdio da je Isus živio 30 godina, što je predoslovce protumačen Lukin tekst (3,23): „Isus je imao 30 godina kada je prvi put nastupio javno“. Može li se na toj osnovi zaključiti Isusova životna dob? Uostalom, Isus je „u 15. godini vladanja cara Tiberija“ došao na Jordan da ga krsti Ivan Krstitelj, a to je vjerojatno bilo 28. godine.

Herod je, iako Židov, bio kralj Judeje, ali posve ovisan o Rimu. Nakon jedne pobune on je izvršio mnoštvo okrutnih smaknuća, poglavito jedne noći 5. godine prije Krista, kada je bila pomrčina mjeseca te je zato dugo ostala u sjećanju ljudi. Herod je umro početkom travnja 4. godine prije Krista.

Mjesto Isusova rođenja u Betlehemu

A „popis pučanstva“ koji spominju evanđelja nije mogao biti pod „Kvirinijevim upravljanjem“, jer je taj kasnije došao u službu. Kršćanski pisac Tertulijan utvrdio je već 160. godine jednu zamjenu, naime, „popis“ se dogodilo tek pod Kvirinijem oko 6. godine poslije Krista, ali je „porezni popis“ proveden već pod Sentijem Saturninom, i to od 8. godine prije Krista, što se moglo otegnuti sve do 6. godine pr. Kr. u rubnim dijelovima Rimskog carstva.

A što je sa zvijezdom? Sjećanje na pojavu neobične zvijezde je očito ostalo. Danas vlada uvjerenje da se pritom radilo o „konjunkciji zvijezda“. To znači: sa zemlje se činilo kao da su se planeti Jupiter i Saturn sudarili na svojim različitim putanjama, ali je to naravno bila optička varka. To se često događa, ali se rijetko takva „konjunkcija zvijezda“ ponavlja tri puta u istoj godini. Posljednji put je to bilo 1980., a sljedeći put će biti 2238. Ali, to se tri puta dogodilo upravo 7. godine prije Krista, kad se Jupiter, kao simbol „kraljevstva“ u astrologiji, optički spojio sa Saturnom.

Nikakvo čudo da su se radoznali magi uputili u Izrael potražiti novoga kralja. Oba planeta su u najvećoj optičkoj blizini bili 29. svibnja, 3. listopada i 12. studenoga te godine.

To bi značilo da su oni prvi put čudni zvijezdani znak vidjeli 29. svibnja, da su 3. listopada krenuli na put, a da su 12. studenoga došli u Betlehem. Toga dana je Jupiter promijenio smjer svoje putanje, tako da je stvarno izgledalo, kao da je stao. Dijete u Betlehemu imalo već nekoliko godina ili mjeseci.

I što sad s datumom Isusova rođenja?

Prvo, sva računanja su problematična i nesigurna, ali je ova verzija zasad najsigurnija. Važnije od datuma je činjenica da Bog započinje jedno posve novo poglavlje u svojoj ljubavi prema ljudima. Isusov dolazak na svijet mijenja sve. A on se povijesno najvjerojatnije dogodio u rujnu sedme godine prije kršćanskog računanja vremena.

A. Batinić

Piše: Anto Batinić

Povratak Isusu

I nakon 2000 godina Isus fascinira ljude ponajviše svojim dosljednim životom i atraktivnom osobnošću. Isus donio evoluciju slike Boga, slike čovjeka i evoluciju odozdo, kao obnovu srca.

Bilo je lijepo vidjeti neke brazilske nogometaše koji igraju u Bundesligi kako se raduju svakom pogotku otkrivajući podmajicu na kojoj piše: „Isus živi. Isus te voli!“ To se u ovoj zemlji dosad moglo vidjeti samo u najprometnijim trgovačkim zonama, gdje propovijedaju članovi raznih kršćanskih karizmatičkih pokreta i sekti noseći plakate i transparente primjerice: „Isus: put, istina, život“. Sad su odjednom, putem sveprisutne televizije i nogometnog oduševljenja, te poruke odaslane cijelom svijetu.

Tako su i prije dvije tisuće godina na Isusa svratili pozornost ljudi od kojih to nitko nije očekivao: i bogati i siromašni, i pastiri i kraljevi, i proroci i priprosti vjernici. U jednoj epizodi, na rubu svijeta i povijesti, zbio se događaj koji je povijest jedva zabilježila. Događaj Isusova dolaska i djelovanja u svijetu.

Da je Isus (Ješua, aramejski: Ješu) zaista živio, ne može se ozbiljno osporiti. Koliko god nekršćanski izvori o Isusu bili oskudni (Tacit, J. Flavije, Talmud), oni pokazuju da se povijesnost Isusove osobe ne može staviti u pitanje. Najviše i najpouzdanije obavijesti o Isusu imamo iz evanđelja. Ona međutim nisu povijesni izvori u strogom smislu niti to žele biti. Njih nije zanimao Isusov životopis. Zato ne doznajemo nažalost ništa o Isusovu izgledu i nutarnjem razvoju. Evanđelja su naime prvotno svjedočanstvo i vjerovanje rane kršćanske zajednice o uskrsnom Isusu (C. P. Thiede ističe da evanđelja ipak valja uzeti ozbiljno kao rana književna i povijesna djela, a D. Flusser da je Isus opisan u evanđeljima povijesni Isus a ne „kerigmatski Krist“). Bez obzira što se na temelju te građe ne može napisati prava biografija, ipak su poznate najvažnije činjenice Isusova života: roditelji, rođenje (vidi str. 4), zavičaj, krštenje od Ivana Krstitelja, propovijedanje Evanđelja o blizom dolasku kraljevstva Božjeg u okolini Genezaretskog jezera i Jeruzalemu, okupljanje zajednice učenika (apostola), uhićenje i smrt na križu u Jeruzalemu, svjedočenja o živom i uskrsnom Isusu...

Isus i dalje fascinira

I dok danas kršćansko učenje zanima sve manje ljudi, dotle zanimanje za Isusa ne splasnjava. Isus i dalje fascini-

ra ljude ponajprije svojim životom. Premda o njemu ima mnoštvo različitih mišljenja, on ima nešto na sebi, i kad oduševljava, i kad ljuti, i kad daje snagu i kad provocira. Kršćanska Crkva i teologija izradili su sustave učenja i teorija o njemu, što je većini ljudi nerazumljivo. Čini se da je time put prema Isusu više zakrčen negoli prokrčen. Ipak, ljudi žele doći do njega, makar kopali i ispod zemlje, zaobilazeći crkvene i teološke sustave. On ih naprosto fascinira kao takav. Nema naime više smisla danas kazati da se o Isusu unaprijed mora znati ovo ili ono, ako se želi shvatiti tko je on bio. Ljudi manje žele znati tko je on bio, a više tko je on. Njegov život, njegovi pogledi, važniji su od bilo kakvih sustava. Suvremenim ljudima važniji su svjedoci vjerodostojnog življenja nego kasnija tumačenja uobličena u dogme i teološke paradigme. Isusova privlačnost sastoji se u njegovu povijesnom životu.

Život i učenje jedno

Isus se razlikuje od svih osnivača velikih religija time što kaže: „Ja sam put, istina i život“ (Iv 14,6). On ne osniva niti utemeljuje, on jest! Kod njega su život i učenje jedno. Njegov život jest njegovo učenje, a njegovo učenje život. Nije dakle važno toliko što se govori, nego što i kako se čini. Isus naviješta blizinu kraljevstva Božjeg. Pritom samo rubno dodiruje politička pitanja, ali korigira i apokaliptičke predodžbe. Njegovo kraljevstvo je i sadašnjost i budućnost. On se izdiže iznad Mojsijeva zakona (Govor na gori: Riječ jednog nemoćnika vrijedi više negoli riječ moćnika. Govor na Gori nije promijenio svijet, ali pokreće milijune srdaca). Traži bezuvjetno predanje Bogu i neograničenu ljubav („Tvoja te vjera spasila“). Njegov program: Ljubi bližnjega kao samoga sebe, ne znači ništa drugo nego naputak da čovjek ne može ljubiti bližnjega ili drugoga, ako sebe ne prihvati. Tu je i iznenađujući i jedinstveni zahtjev ljubavi prema neprijatelju, što znači poticaj da učiniš prvi korak, jer je tvoj neprijatelj kao i ti. „Siromašni duhom“ su oni koji se odriču nasilja.

Isus se pokazuje dosljednim, beskompromisnim, jedinstvenim, prisebnim, spontan, osjećajnim, fleksibilnim, profiliranim, djetinjski otvorenim. On je

V. Blažanović, „Tko je bez grijeha neka prvi baci kamen“

novi čovjek, jer u pitanje postavlja muškaračku orijentaciju ondašnjega društva. Uspostavlja i traži novi odnos prema najslabijima: bolesnicima, djeci, ženama, odbačenima.

Otvorena vrata

Isus je učinio trostruku evoluciju (revolucija razara), i to evoluciju slike Boga, slike čovjeka i evoluciju odozdo. On je radikalno protiv starozavjetne, a često i crkvene slike Boga straha, kazne i osvete, a za Boga ljubavi, koji nas prihvaća, koji oprašta („Ni ja te ne osuđujem. Idi, i ne griješi više“), koji je dobri Otac (abba, tata) s majčinskim srcem, koji oslobađa. Svaki je čovjek Božje ljubljeno biće, pa je zato suvišan strah od Boga. Tko je bez straha od Boga ne treba imati ni straha od čovjeka. Evolucija odozdo znači da oni koji su iscijeljeni po ljubavi Božjoj i ljudskoj mogu biti lijek za druge. Isus nije politički revolucionar, nego evolucionar odozdo, obnovitelj svijesti, srca, znajući da čovjeka najviše opterećuje tvrdo, okamenjeno srce.

Takav Isus i danas oduševljava ljude. Nikakav idealist, nego čovjek koji čvrsto stoji na zemlji, realist koji izuzetno dobro poznaje ljude. Nikakav mamin sin ili kičasti crkveni lik, nego zrela i samosvjesna osoba. S njegovim dolaskom Bog je definitivno s nama (Emanuel). Božić je navještaj izrazito blizoga Boga, Boga koji je zaljubljen u zemlju i čovjeka, Boga koji, kako piše evanđelist Luka, postaje konkretnim čovjekom. Mi vjerujemo da Bog po njemu dolazi svakomu tko mu otvori vrata. Jer, Bog stanuje ondje, gdje ga se pusti unutra. Kako bi u našim ustima zvučalo: „Isus živi! Isus te voli!“ ■

Božji mir i blagoslov

Hrvatska riječ **Božić** umanjenica je od imenice Bog. To je blagdan kojim se kršćani sjećaju rođenja Isusa Krista. Slavi se 25. prosinca, premda dan nije povijesno zajamčen kao stvaran dan Isusova rođenja. Klement Aleksandrijski spominje ga 18. i 19. travnja. Kao blagdan vjerojatno je uveden u Rimu u doba Julija I. (333.–352.) ili njegova nasljednika Liberija (352.–366.). Crkva je 25. prosinca izabrala za svetkovinu vjerojatno zato da

Božić dolazi od umanjenice Bog. Običaji u došašću: zornice, sijanje žita, „očići“ i „materice“. Badnjak s najbogatijom simbolikom vjera i teologija u drevnim božićnim pjesmama.

Uz svetkovinu Božića u katoličkih Hrvata vezan je velik i slojevit krug narodnih običaja, pa ovdje mogu spomenuti samo najuočljivije. Mnogi su se, osim toga, ugasili a da ih nitko nije zabilježio, a mnogi tek čekaju iscrpnu obradu etnologa. Vremenski, običaji počinju sa sv.

klijanja, prodiranja života u dobu kad se u prirodi sve čini mrtvo, održao čak i u građanskom svijetu sve do danas. Ponegdje na taj dan (Slavonija) osobitu ulogu ima žeravica i paljenje vatre da rastjera tamu. U došašću su u našim krajevima vrlo popularne jutarnje mise zornice. One su izraz iščekivanja „zore spasenja“, odnosno Spasitelja.

U Dalmaciji, Bosni i među Bunjevcima, pa i dalje, poznat je osobit običaj da djeca u nedjelju prije Božića vežu ili pokušavaju „vezati“ („vješati“) očeve („očići“), a dvije nedjelje prije Božića majke („materice“), pa se roditelji moraju otkupljivati darujući slastice. Ponegdje su poznati i „djetinci“, kada na treću nedjelju roditelji vežu djecu. Iako nije poznato porijeklo ovih običaja, vidim u njima elemente igre, ali i priliku za refleksiju, za malu obnovu odnosa roditelja prema djeci. Običaj daje ritualno značenje komunikaciji unutar obitelji.

Badnjak s ognjišta

Među danima cijelog božićnog kruga nesumljivo se, u etnologijskom smislu, najviše ističe **Badnjak**. Očekivanje radnog događaja jak je doživljaj među ljudima, pa je ovaj dan, napose Badnja večer, folklorno obilniji od bilo kojeg dana u godini.

Porijeklo riječi badnjak dugo se tražilo, ali se danas jezikoslovci i etnolozi slažu da je izveden iz istog korijena koji je u glagolima bdjeti i buditi, i u pridjevu budan. Znači, dakle, večer ili noć kada se bdi.

U toj gotovo najduljoj noći godine svjetlo i toplina nosit će metafizičko ali i stvarno značenje. Otuda na taj dan nezaobilazno paljenje svijeće, obično jedne, ponegdje triju u bojama trobojnice, usadenih u zdjelicu sa žitom. Prava, vidna, ali i obredna vatra bila je vatra Badnjaka, a na njoj se grijala hrvatska kuća dok je u njoj bilo ognjišta. Danas je običaj nestao ili su mu se zadržali samo tragovi: cjepanica se potpaljuje u peći ili štednjaku. Običaj s badnjakom, pokazuju istraživanja, držali su svi Hrvati, a zna se da ga poznaju i svi Srbi i cijeli Balkan. Tragovi mu se mogu naći i u mnogim drugim zemljama, u Francuskoj, Italiji,

Dječji zbor HKM Berlin rado pjeva i drevne hrvatske božićne pjesme

tako istisne pogansku svetkovinu nepobjedivog Sunca (Natalis Solis Invicti) koja se u čast ponovnog sunčevog dizanja na obzorju slavila u Rimu upravo u to vrijeme. Dani tada postaju dulji, sunce pobjeđuje tminu. Mnogi sveti oci, npr. sv. Ciprijan i sv. Ambrozije, zovu Isusa upravo suncem. Kako se čuđenje nad suncem i slika svjetla, koje obećaje Isusov dolazak, spajaju u jedno, pokazuje stih stare hrvatske pjesme iz Bosne:

*Granu sunce iza brda,
Nije sunce, nego Božo.*

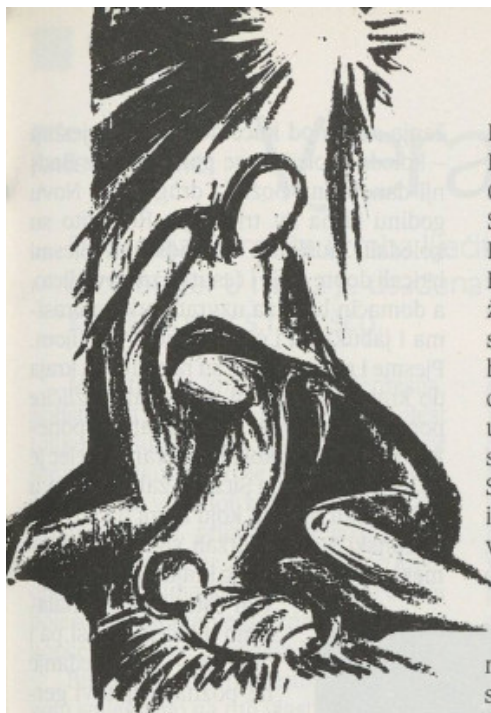
Barbarom ili, češće, sv. Nikolom, a traju do iza Bogojavljenja.

Krist – Sunce s visine

U **došašću** (zavezima, adventu) sigurno je prvi rašireniji običaj – sijanje žita. To može biti pšenica, ječam, zob, raž, pir, lan, konoplja pa i grah, a siju se na sv. Luciju, da do Božića dovoljno narastu. Sijući, djevojka je govorila: „Kako raslo ovo žito, tako raslo i napredovalo sve u našoj kući“ (Ivčević-Kosa, Lika). Običaj se svojom moćnom simbolikom

„Vol’ki vam keten bil!“

U dijelu Posavine i Pokuplja bi se iz slame koja se unosi u kuću i prostire pod stol izvlačila, po mogućnosti, najduža slamka pa bi se glasno poželjelo: „Vol’ki vam keten bil!“, što bi značilo da tako visoko treba izrasti novo žito. Večeralo se posno: kruh, češnjak koji se umakao u med, grah na salatu i pohana ili pečena riba... Na polnoćku su išli svi osim nemoćnih, bolesnih ukućana. No i do njihova bi se kreveta po povratku iz crkve navraćalo, prenosio bi im se blagoslov i čestitao Božić. Ako su imali volje jesti, najprije se njima u krevet poslužila večera, a zatim se večeralo – ovaj put obilno – od sarme i pečenog odojka, do više vrsta kolača.

Portugalu i dijelu Njemačke, pa znanstvenici misle da je područje tog običaja bio teritorij Rimskog carstva i krajevi koji su mu bili na doseg. Kako običaj ne poznaje niti jedan od sjevernih slavenskih naroda, vjerojatno su ga Hrvati našli pri svom dolasku na jug i tu ga usvojili.

Jedna od najstarijih potvrda da se badnjak palio u staro doba je vijest iz 1272. zabilježena u „Liber statutorum civitatis Ragusii“, koja spominje pomorce koji u vatru polažu panj. Običaj su sve do nedavno poznavali i gradišćanski Hrvati, koji mora da su ga ponijeli iz stare domovine pri svojoj selidbi iz Like i zapadne Hrvatske tijekom 16. stoljeća.

Glavno drvo od kojeg se sijekao badnjak bio je hrast. U kuću ga je na Badnju večer unosio sam domaćin te ga polagao uz rub ognjišta da polagano i dugo gori. Poznato je da bi ga stariješina posipao žitom ili polijevao vinom ili uljem i pri tome poticao vatru da vrcaju iskre, poistovjećujući ih s ostvarenjem želja: „Kuliku iskric, tuliku tičić“ (Jaskansko prigorje). Ugarci badnjaka bi se kasnije ponegdje zaticali u polja i vrtove ili bi se njima potpaljivala slama pri prvom oranju da svojom moći čuvaju prirodu.

Očito je da je paljenje badnjaka nosilo osobine čina magične naravi. Strahovi i čuđenja naših poganskih pradjedova nad silom života i plodnosti, te mrakom i smrti, prodrli su do ovih vremena.

Slama ječmena

Proslava Badnjaka je kršćanskim hrvatskim seljačkim, pa i građanskim kućama sve do nedavno bila nezamisliva bez unosa **slame**. U kuću bi je unosio domaćin, ponegdje i djeca, u košu, plahti ili u naramku, prostirao po podu ili stolu i pri tome izgovarao čestitku: „Faljen

Isus! Čestit vam Badnjak, i Adam i Eva, i Bog i Božić, i sveto slavno porođenje Gospodina našega Isukrsta“ (Varoš kod Slav. Broda), ili: „Pomozi vam Bog i čestit Božić! Kako je na Božić, tako bilo i po Božiću. Novo ljeto rodovito, rodilo vam žitno polje i vinska gora. Imali dosta svega i svačega, a najviše Božjeg mira i blagoslova!“ (Žumberak). Na selu su se djeca valjala po slami, a ranije su svi ukućani na njoj doista i spavali. Iz kuće se iznosila na određeni dan, najčešće na Sv. tri kralja, pa bi se uz vjerovanje da ima posebnu moć ponekad polagala na vočke, u vrt ili polje.

U narodu je uvriježeno mišljenje da se slama prostire na spomen Isusova rođenja. Tako je npr. planinka objašnjavala djeci: „Draga djeco, Spasitelj sveta rodio se na slami ječmenoj. Zato ćemo mi večeras spavati na slami“ (Ivčević-Kosa, Lika). Etnolozi, međutim, spominju vezu s ritualnim steranjem slame koje je bilo prisutno pri prinošenju žrtve božanstvima u rimskoj, grčkoj i indijskoj kulturi pa je moguće da je njeno kršćansko značenje u južnih Slavena tek preuzimanje starijeg značenja iz naše indoeuropske prazajednice. Na to posebno upućuje i običaj da se slama nije prostirala samo po podu da se na njoj spava, već gotovo uvijek i po stolu koji se onda prekrivao stolnjakom.

Zelenilo usred zime

Osim badnjaka i slame na ovaj je dan uvijek prisutna i **simbolika zelenila**. To je svježe proklijano žito, vriježe, grančice imele, lovorike, masline ili bršljana, ponegdje drijena i lijeske, a u zadnje vrijeme okićeno crnogorično drveće. Smisao božićnog zelenila je očito isticanje života, životne snage sadržane u klijanju i listanju kao suprotnost mrtvili prirode u ovo najtmurnije doba godine.

Sam **bor** ili **jela** koji su danas najprirodniji od sve božićne simbolike nemaju dubljih korijena u hrvatskim običajima. Među Hrvate je ušao preko zapadnih krajeva tek početkom 20. stoljeća, ali se dosta naglo proširio po svim krajevima. Danas je već ušao u svaku kuću. U prvo se vrijeme nakit sastojao od jabuka, oraha, medenjaka i nakita od tijesta i papira koji se izrađivao kod kuće. Danas se čar tih kućnih priprema izgubio, a bor se kiti posrebranim kuglama i električnim svjećicama. Uz bor se danas obično povezuje polaganje darova, čak i više, darivanje stvarima postalo je središnja točka današnjega europskog građanskog Božića. Takve vrste darivanja u nas ranije nije bilo. Bilo je sitnih darova, lješnjaka, oraha, badema, smokava, suhih šljiva i rogača, a darivalo ih se djeci. Poznato je i davanje jabuka, obično crvenih, u kajkavskim krajevima zvanih „božićnica“, koje su se posebno spremale za ovu priliku a darivali su se, međusobno, momci i djevojke.

Na sam Božić zabilježeno je daleko manje bogatstvo narodnih običaja nego li na Badnjak. To ne vrijedi samo za Hrvate, nego i za druge narode.

Posvuda je uobičajeno čestitanje. Tijekom stoljeća stvoreno je više formula, npr.: „Faljen Isus! Čestit vam Bog i Božić!“ – s odgovorom: „Živ i zdrav bio!“ (Slavonija, Srijem), ili npr.: „Mir i Božić i do godine, u zdravlju i rahatluku da dočekamo!“ (Hercegovina). U Bosni se čestitalo riječima: „Na dobro vam došao Božić i sveto porođenje Isusovo.“ Odgovor: „I s tobom Bog d'o zajedno.“

U gotovo svim krajevima u kuću je dolazio **polażnik** (polaznik, položajnik), osoba koja kao prvi čestitar dolazi u znanu, prijateljsku ili rodbinsku kuću.

U Dalmaciji je zabilježen običaj s kriješovima na Božić ili na Stjepandan. Kako

Bogata večera i obilje darova

U slavanskom domu na svečano pokritom stolu blagoslovljeno jelo, upaljena svijeća i svi ukućani stoje oko stola. Domaćin ulazi u kuću noseći pregršt slame, blagoslovljenu vodu, upaljenu svijeću ubodenu u zrne žita, kukuruza, ječma i zobi. Unosi Božić u kuću, blagoslov i mir s molitvom... koju svi prihvaćaju i mole: „Oče naš...“ Večeraju se jabuke, bijeli luk, sol i kruh, simboli posta, skromnosti i čistoće. Večera se nastavlja tijestom posutim orasima ili makom, a u bolja vremena i dobar „fiš paprikaš“ bude na stolu...

Djeca iščekuju svoj tren. Poslije večere i zajedničke molitve svi idu u veliku sobu gdje je anđeo donio bor i za svakoga dar. Veselju nema kraja. Toplih čarapa, rukavica, košulja za svakog. Šareni bomboni, zlatni orasi, papirnati mjesec i zvjezdice i pokoja blještava kuglica stavljaju se na bor.

U kasnije sate djeca će na počinak, a stariji na svetu misu polnoćku... Crkva je u toj noći uvijek pretijesna, ali neka, i oni vani dio su Badnje večeri.

ih nazivaju kolede, običaj nas upućuje na vezu s rimskim novogodišnjim proslavama – Kalendama. Uočljiv je ovaj prijenos naziva isto kao i činjenica da se neki običaji u jednom kraju održavaju oko Božića, a u drugom se odnose na Novu godinu. Isto tako se neki običaji ponegdje odvijaju dvaput, i na Božić i na Novu godinu. U staroj božićnoj popijevci „Narodil se je kralj nebeski“ govori se o „mladom ljetu“. Razlozi za sve ovo su povijesni: U prvih pet stoljeća kršćanstva Nova je godina padala na 1. siječnja (Calendae ianuariae). Početkom 4. stoljeća Crkva je blagdan Kristova rođenja stavila 25. prosinca. Kasnije je i početak godine premješten na taj isti dan i to je dvoje spojeno. Tek u 16. stoljeću se ponovno provodi rastavljanje ovih dvaju blagdana, pa se početak godine opet stavlja na 1. siječnja. Kolebanje u vršenju običaja je dakle vidan trag iz vremena kada su se Božić i Nova godina slavili zajedno. Narod se držao ukorijenjene stare navike da je Božić početak nove godine pa otuda npr., i naziv „litnica“ (od „lito“, ljetu) za Božić (Poljica) ili „letnica“ (od „leto“, ljetu) za božićni kruh (Jaskanski kraj). Dani iza Božića uglavnom su dakle nastavak ili ponavljanje običaja Badnjaka ili samog Božića. O Stjepanju su ponegdje zabilježene utrke i blagoslov konja, o sv. Ivanu blagoslov vina, a na dan Nevine dječice na čitavom je hrvatskom području bio raširen običaj šibanja djece.

Biranje kralja

U dijelu jadranskih Hrvata na prva je dva dana iza Božića zabilježen zanimljiv običaj **biranja kralja** (ponegdje „hrvatski kralj“). Na nekom istaknutom mjestu, određenom tradicijom, mještani bi jednog između sebe proglasili kraljem ili kne-

zom. Izabranik bi, obučen u svečanu narodnu nošnju, dobio čak i krunu (otok Silba), a onda bi sebi izabrao pomoćnike (Bibinje kraj Zadra). Izabranik bi za vrijeme svog mandata izravnavao neriješene sporove ili utvrđivao zajedničke seoske poslove za sljedeću godinu. Oko porijekla ovog običaja etnolozi izražavaju različita mišljenja, a ističe se ono koje smatra da se ovdje doista radi o nasljedovanju biranja negdašnjih hrvatskih vladara, kraljeva i knezova. Postoje povijesni izvori koji nam omogućuju da ovaj običaj pratimo u daleku prošlost. Običaj se spominje u jednom sudskom zapisniku iz Trogira iz godine 1272. Pavao iz Rovinja

V. Blažanović, Isusovo rođenje

piše u svom izvještaju o vizitaciji po Dalmaciji godine 1640., da je vidio biranje u Krapnju kraj Šibenika, a i Fortis ga 1774. spominje u svom znamenitom putopisu „Put po Dalmaciji“.

Koledanje

Iz vrlo davnih vremena, svakako još iz doba prije doseljavanja na jug, održao se sve do početka ovog stoljeća običaj obila-

ženja selom od kuće do kuće uz pjesmu – koleda. Koledalo se ponajviše uz Badnji dan, pa na Božić a drugdje na Novu godinu ili na Sv. tri kralja. Redovito su koledali muškarci i mladići, u pjesmi izricali dobre želje i čestitke za novo ljetu, a domaćin bi ih za uzvrat darivao orasima i jabukama i častio vinom i rakijom. Pjesme i melodije bile su različite od kraja do kraja, ponekad bi selo imalo različite popijevke za svaki od blagdana, a ponekad bi se kućom koledalo. Fran Kurelec je 1838. u Hrvatskim Šicama zabilježio ovu koledarsku pjesmu koju mora da su Gradišćanski Hrvati održali sigurno iz vremena selidbe iz starog kraja – gotovo sasvim istu pjesmu nalazimo u Ivčević-Kosi, pa i drugdje – jer koledanje ne poznaju njihovi germanski susjedi:

*Vstane gori gospodar,
Otpriete nam vrata!
U vašem dvori Božja mat,
Posrid dvora zelen bor,
Pod borom crlen konjic,
Na konjicu sinak moj,
Na sinku je klobučac
Na klobučcu jabuka,
Na jabuki ptčica,
Ka će lipo popivat...*

Istraživanja baštine koledanja slijedi sve do sjevera, do vremena naše zajednice iz Karpata. Ime međutim kazuje da smo običaj primili neposredno iz rimskog ili, možda preko istoka, grčkoga kulturnog izričaja.

Uz pjevanje koledara valja spomenuti i pjevanje zvjezdara u sjeverozapadnoj Hrvatskoj uoči Sv. tri kralja. Selom je obilazila družba dječaka od kojih su trojica bila maskirana kao Gašpar, Melkior i Baltazar, s rasvijetljenom zvijezdom, načinjenom od oboda sita i papira. Običaj je, kako mu i ime kaže (u Austriji „Sternsinger“) prodirao strujanjem iz njemačkih zemalja i to u 19. stoljeću.

Ovo bi iznošenje božićnih običaja bilo doista krnje kad ne bih spomenula baštinu hrvatske božićne crkvene pjesme. Od velikog niza vrlo lirskih i nježnih pjesama, nekih i vrlo starih – „Zdravo budi, dijete drago“, koja u sebi čak još nosi elemente poganskih vjerovanja, zabilježena je već u „Pavlinskoj pjesmarici“ iz 1644. – dvije su sigurno mnogima u srcu: „Narodil se je kralj nebeski“ i „U sej vrime godišta“. Obje su autohtone, a zapisane su već od 17. stoljeća („Cithara octochorda“ iz 1701.). (Skraceno prema: M. Runje, Žz 12/1987.)

Blagoslov kuće, obitelji, blaga

U većini krajeva u Bosni i Hercegovini na samu Badnju večer dođe domaćin kuće i kaže: „**Hvaljen Isus i Marija! Dobro vam došla Badnja večer.**“ Ukućani odgovore: „**Istobom Bog dao zajedno.**“ Domaćin donese sa sobom vreću slame i dva drveta koji se zovu „badnjaci“. Ta dva drveta – badnjaka – stavi na križ u šporet, da gore, a slamu prostre po cijeloj dnevnoj sobi i tada svi mole Vjerovanje.

Donese se sveta voda i blagoslivlje se kuća i svi koji žive u njoj. Tada domaćin ide u štalu i blagoslovi blago, i štalu, i pojatu.

Priprema za Božić i blagdansko ozračje počinju četiri tjedna ranije, tijekom došašća ili adventa. U to se vrijeme ide na jutarnje mise – zornice. U mnogim krajevima na sv. Luciju „sije“ se pšenica. Zrnevlje se stavi u manju posudu s vodom. Do Božića zrnje proklija i zeleno klasje naraste i do 20-tak centimetara. Na Badnjak ono se obično opase tankom svilenom vrpcom – hrvatskom trobojnicom – a u mlado klasje se stavljaju jedna ili tri svijetle. I na njima, barem na onima koje su se kupovale u crkvi, bili su oslikani stari hrvatski grb i trobojnica. Na Badnjak i u božićnim danima tim bi mladim klasjem bio ukrašen stol.

Piše:
Ante Vučković

Vjera i radost

Depresija se može i treba liječiti. To ne može učiniti industrija razbibrige. U nama je usađena duboka čežnja za radošću.

Križ je spojiv s radošću.

Malo tko ne zna što je to depresija, potištenost, životna žalost. Ova se bolest toliko proširila da je gotovo nemoguće pronaći nekoga tko je ne bi poznavao izravno na vlastitoj koži, bilo u uskom krugu rodbine, prijatelja ili poznanika. No, to još uvijek ne znači da znamo kako ophoditi s onima koji su pogođeni ovom bolešću, a još manje da znamo u kakvoj uopće vezi stoje depresija i vjera.

Budući da mi vrlo često odnos s Bogom smještamo na rub vlastitog života, a ne u njegovo središte, onda nam se događa da i s ovom emotivnom bolešću postupamo ili posve nevezano s odnosom prema Bogu ili odveć površno i naivno očekujući da On u jednom hipu čudesno ukloni duh potištenosti i oslobodi život. Depresiju, naravno, valja liječiti, ali je ona, dočim je stavimo u odnos s vjerom, signal kako su naši odnosi s Bogom nejasni.

Sve će ovisiti o tome shvaćamo li depresiju kao bolest protiv koje mi ne možemo ništa, kao bolest koja se pretvorila u gospodaricu našega života ili ćemo se prema njoj odnositi kao prema uljezu. Naravno, tko god je u stanju podložiti svojoj volji svoju depresiju, on je već dobio bitku i izašao iz depresivnog stanja. No, ni onaj tko je pod njezinim pritiskom još uvijek nije osuđen na pasivnost i pasivno promatranje onoga što se s njim događa očekujući pomoć izvana.

Životna žalost i zabava

Ako po strani ostavimo depresiju kao bolest i svratimo pogled na životnu žalost, na onaj otužni pogled na život u kojem je svima bolje i u kojem je život naklonjeniji svima više nego meni, te pokušamo vidjeti kako svijet izlazi na kraj s njom, primijetiti ćemo vrlo brzo kako svijet nudi zabavu, razbibrigu, provod kao rješenje neispunjena života.

I doista, postoji cijela industrija koja se trudi organizirati slobodno vrijeme, ispuniti prazne sate, privući na zabavu, osigurati ugodu bez ulaganja truda. Naravno, uz plaćanje. Zavirimo li malo među one koji na takav način rješavaju svoju životnu potištenost, vidjet ćemo, osim velikog broja, kako ih zabava uistinu ponese i obuzme. No, vrlo brzo, najkasnije sljedećeg jutra, primijetiti ćemo i tragove koje zabava ostavlja. Stara potištenost

se vratila, a često po povratku postane još nepodnošljivijom. I, konačno, primijetiti ćemo kako krug potištenosti i zabava neprestano tone i kako se sve čvršće i sve neizbježnije zatvara. Tako, na koncu lijek postane opasnijim od bolesti. Zabava kojom liječimo životnu razočaranost pretvara se u bolest, ovaj put težu od one koju je htjela liječiti.

Životna radost

U podnožju potrebe za zabavom leži duboka ljudska čežnja za radošću. Svi oni koji trče u potrazi za zabavom koja bi ih na nekoliko sati mogla odvojiti od životne težine, slute negdje u dnu svoje duše ispravan poziv i poriv za puninom života, životnim poletom, za životnom

Isus ne nudi zabavu. Ima oči koje prepoznaju životnu žalost, vidi terete i opterećenja koja je život natovarilo mnogima na krhka leđa, ali ne poziva na kratkotrajni zaborav, na zabavu koja će na određeno vrijeme učiniti da više ne mislim na teret života. Isus poziva na predanost i nošenje vlastitog križa. To oslobađa.

radošću, ispunjenim životom. Kako to da rijetko potraže rješenje u vjeri? Kako to da se ne prepoznaje preobrazna snaga vjere?

Isus ne nudi zabavu. Ima oči koje prepoznaju životnu žalost, vidi terete i opterećenja koja je život natovarilo mnogima na krhka leđa, ali ne poziva na kratkotrajni zaborav, na zabavu koja će na određeno vrijeme učiniti da više ne mislim na teret života. On čini dvije stvari. Najprije poziva da dodamo k njemu sa svojim bremenima, da ih predamo njemu, da mu se prepustimo i obećava da će nas odmoriti. I, nakon toga, poziva nas da uzmemo svoj križ i idemo za njim.

Možda ne prepoznajemo odmah da su oba poziva rješenje životne žalosti i njihov preobrazba u životnu radost.

Pronađi nekoga tko će mi htjeti i moći skinuti teret i pružiti odmor znači pronaći Spasitelja. No, taj isti Spasitelj traži da uzmemo svoj križ i slijedimo njega. Kako je križ spojiv sa životnom

radošću? Nije li križ upravo ono što tvori potištenost?

Kršćanstvo zahvaća duboko. Stoga ga nećemo shvatiti ukoliko se ne odvažimo na skok u dubinu. Uistinu, u kršćanstvu je križ spojiv sa životnom radošću. Štoviše, bez spremnosti na nošenje križa nije ni moguće da nas ispuni životna radost.

Životna radost nije kratkotrajna zabava i zaborav životnih poteškoća. Zabava ostaje na površini i njezina kratkotrajna učinkovitost se temelji u odvlačenju pozornosti, u zasićenju osjetila, u stvaranju virtualnog svijeta, u umjetnom omagljivanju svijesti kako bi mogla prestati baviti se životnim poteškoćama. Životna radost, naprotiv, niti skida teret niti odvraća svijest od njega. Ona otvara oči za teret i križ, ali se probija do snage koja ga može nositi. Prožima život od njegova početka do njegova kraja. Ne zadržava se na trenutku, nego u življenom trenutku sabire prošlo i dolazeće vrijeme. Zahvalna je za život još od njegova početka za kojeg nije ni znala i raduje se budućem životu koji još nije došao.

Naravno, životna radost može prostrujati životom samo ukoliko se on otvori Isusu. Jer, jedino je u Isusu križ spojiv sa životnom radošću. To je razlog zbog kojega duboko religiozni ljudi nisu pošteđeni križa, ali ga nose vedra duha. To je razlog koji nam daje pravo prosuđivanja religioznosti. Otuzna, žalosna, pritisnuta, depresivna religioznost ima potrebu proglasiti muku i križ srcem kršćanstva. Isusov poziv, međutim, na uzimanje svoga križa ne znači osudu na križ, nego pokazuje kako jedini put spasenja vodi preuzimanjem križa. Samo preuzeti križ oslobađa. Samo prihvaćeno breme mogu nositi a da me ne slomi. Odbijanje križa i žalost zbog životnih poteškoća ne skida ni jedan teret, nego postojećem križu i njegovoj težini dodaje novi teret neprihvatanja i mrzovolje. Križ kojega sam iznio do vrha uvijek nagrađuje životnom radošću. Neprihvaćeni i odbaceni se nikako ne da odlijepiti s leđa. Pritište i postaje sve težim. Prihvaćeni križ postaje lakši, ispunja radošću, vodi u Spasiteljevu blizinu i njegovom silom postaje spasonosnim putem u preobraženi život.

DAVOR
ŽILIĆ

Okrenutost prema iskonskom slikarstvu

Mislim da opet dolazi vrijeme mlade generacije koja bi mogla dati nešto što je iskonsko. Ja također želim dati to iskonsko, ono što u meni izaziva ljepota koja živi oko mene. Upravo pokušavam svoju ljubav i zaljubljenost u motive oko sebe istaknuti i pokazati na svojim slikama

Živa zajednica: Kada se ste osjetili u sebi slikarski poziv?

Davor Žilić: Još sam prije osnovne škole radio portrete. Tako da je teško reći kada sam počeo slikati. Otkad znam za sebe uvijek je to bila moja glavna preokupacija. Taj sam talent kasnije razvijao kroz školovanje i to najprije u Školi za primijenjenu umjetnost i dizajn u Zagrebu, na kojoj sam se nakon druge godine opredijelio za slikarski odjel. To sam nastavio i kasnije na Akademiji. Prvu sam izložbu napravio još na početku studija na Akademiji 1993. Kasnije je to postalo učestalije tako da danas mogu govoriti o četrdesetak ostvarenih samostalnih izložbi, a sudjelovao sam i na više skupnih izložbi.

Dosad 40-ak izložbi

Žz: Koji motivi prevladavaju u Vašem slikarstvu?

D.Ž.: Posebno me zaokupljaju motivi voda, kako rijeka tako i mora, a tu su također i motivi mrtve prirode koji na poseban način oslikavaju naš hrvatski duh: glineni lonci, domaći kruhovi, lici-tarska srca, kestenje itd. Radim uglavnom u tehnici ulja na platnu i drvetu, ali radim i u drugim tehnikama, iako ove uglavnom prevladavaju.

Žz: Što ste izložili na izložbi u Frankfurtu?

D.Ž.: Na ovoj raznolikoj izložbi u Frankfurtu, koja sadrži tridesetak slika, dao sam presjek svoga slikarstva od motiva krajolika do mrtve prirode. Posebno mi je drago što je došlo do realizacije te izložbe koja je povezana i s mojom ljubavlju prema iseljenom hrvatskom čovjeku; no, ono što želim predstaviti može biti i te kako zanimljivo i izazovno i njemačkim ljubiteljima umjetnosti u ovom gradu.

Žz: Gdje vidite sebe u prostoru cjelokupne hrvatske umjetnosti?

D.Ž.: Imam osjećaj da hrvatska umjetnost posljednjih dvadesetak godina pokušava uporno slijediti nešto što je pomodno. Smatram da je važno dati ono što je u srcu, u duši i to pokazati sebi i svijetu. To je ono što je hrvatsko slikarstvo dalo do Babića, Jurkića, Stančića. Oni su dali ono ponajbolje što je u njima. Danas postoje svijetli trenuci Vaništa ili Jordana, ali ipak se puno toga svelo na pomodarstvo. Mislim da opet dolazi

vrijeme jedne mlade generacije koja bi mogla dati nešto što je iskonsko. Ja također želim dati to iskonsko, ono što u meni izaziva ljepota koja živi oko mene. Čovjek se mora napro-

sto zaljubiti, a kad se zaljubi to samo progovara. Upravo ja pokušavam svoju ljubav i zaljubljenost u motive oko sebe istaknuti i pokazati na svojim slikama.

Žz: Jeste li u svome slikarstvu okrenuti i religioznim motivima?

D.Ž.: Što se tiče religioznih motiva, mogu reći da sam radio sakralne motive za kapelu blagoslovljenu u čast sv. Nikole Tavelića u vojarni u Puli. Izradio sam cijeli križni put i oltarnu sliku posvećenu u čast toga prvoga hrvatskog sveca. Radio sam i druge slike naših svetaca u tom prostoru. Uradio sam i darovao također oltarnu sliku za crkvu u Jasenovcu. Prethodna je za vrijeme rata bila uništena, pa sam napravio repliku prema sačuvanim dokumentima.

Širenje optimizma slikarstvom

Žz: Čini se da ste motivima na slikama iskoračili iz turobne svakodnevice koja nas okružuje. Je li ta poetika u Vašem slikarstvu o kojoj govorite pokušaj suprotstavljanja toj turobnoj stvarnosti i pokušaj glasnog govorenja kako je život lijep?

D.Ž.: Upravo tako. To ste jako dobro primijetili. Imao sam šesnaest godina kada je 1991. Petrinja pala. Otišao sam u prognostvo sa svojim roditeljima i mladim bratom. Kad sam tog dana shvatio da se više nemamo gdje vratiti, to je bilo jako teško, pogotovo što nisam u toj dobi bio više ni dijete, a niti odrastao čovjek. Bio sam u jako nezgodnoj situaciji, ne samo ja već i gotovo svi koje sam poznao. I danas deset godina poslije sa svih strana nas bombardiraju negativne vijesti. Ljudi neprestano kukaju, žale se. Unatoč tome oko nas i u nama ima ljepote za koju vrijedi živjeti, samo trebamo širom

Davor Žilić i dr. Boris Vrga (u sredini) s predstavnikom grada i kazališta

otvoriti oči, srce i dušu i prepoznati je. To upravo nastojim prenijeti i na svoje slike. Ja sam rođen u katoličkoj obitelji i vrijednosti koje sam dobio u obitelji nastojim prenijeti u svoj život, a preko svojih slika taj optimizmom nastojim prenositi i na druge.

A. Polegubić

U foyeru Međunarodnog kazališta u Frankfurtu (Internationales Theater), Hanauer Landstr. 3, održana je 30. studenoga 2001. hrvatsko-njemačka Pjesnička i koncertna večer u organizaciji Hrvatskoga kulturnoga društva Frankfurt. Najprije je otvorena izložba tridesetak radova, uglavnom ulja na platnu, mladoga akademskog slikara Davora Žilića (1975.) iz Petrinje. O izložbi je govorio i otvorio ju je likovni kritik i pisac dr. Boris Vrga. Drugi dio večeri bio je posvećen poeziji. Predstavljeno je hrvatsko-njemačko izdanje zbirke pjesama Zvonka Čuline iz Dortmundu „Sjene iskona ili Pečati modrine – Schatten des Ursprungs der Wahrzeichen des Azurs“. Nekoliko pjesama je na hrvatskome jeziku pročitao sam autor, dok je pjesme na njemačkom čitala Dijana Tolić, koja je na koncu pročitala i svoje dvije pjesme Vrhunac večeri bio je koncert Ivane Švarc-Grenda (1970.), klavir, i Monike Leskovar (1981.), čelo. One su izvele djela S. Rachmaninoffa, F. Chopina, B. Papandopula i A. Piazzolla. Koncert je oduševio brojne ljubitelje klasične glazbe, a mlade umjetnice su obećale i nagodinu svirati u Frankfurtu.

Monika
Leskovar

IVANA ŠVARC-GRENDA I MONIKA LESKOVAR

Glazba za ljepši svijet

Odlično organizirani koncerti i divna publika. Glazba kao izražavanje emocija, kao duhovna hrana i sredstvo uljepšavanja svijeta.

Živa zajednica: Kako je došlo do zamisli o Vašem zajedničkom koncertu u Frankfurtu?

Ivana Švarc-Grenda: Ovo je moj četvrti nastup u Frankfurtu u organizaciji Hrvatskoga kulturnog društva. Nastupala sam i solo, sa zagrebačkim kvintetom i ovog puta s Monikom Leskovar, s kojom zajedno sviram već osam godina.

Monika Leskovar: Meni je ovo drugi koncert u Frankfurtu. Prvi put sam također nastupila u organizaciji HKD prije pet godina s dubrovačkim komornim orkestrom u Staroj operi.

Žz: Glazba je umjetnost i medij kojim se čovjek izriče, kojim nešto poručuje i priopćuje. Što Vi pokušavate priopćiti svojim glazbenim djelovanjem?

Švarc-Grenda: Glazbom izražavam dakako svoje emocije. Ima glazbenika koji misle da je glazba zapravo intelekt, no, ja je više doživljavam emocionalno. Veseli me ako to tako i publici mogu prenijeti. Pokušavam naravno uvidjeti što je sam skladatelj osjetio u svome djelu, ovisi o stilu, ali ja sam više romantičarka.

Leskovar: Imam vrlo sličan pristup tom pitanju kao i Ivana. U ovom svijetu u

koje su mi kao religioznom biću vrlo bliske i koje, dok ih izvodim, doživljavam kao svoju molitvu. Taj doživljaj je sada, kada sam dobila kćerkicu Barbaru, još snažniji. Moja glazba je često i moja molitva za obitelj i sreću u životu.

Leskovar: Ne preostaje mi drugo nego se opet složiti s Ivanom. Glazba za mene nije samo posao, nego mi daje duhovnu hranu i snagu u hodu kroz život. Kroz sakralne skladbe osjećam se bližom i sebi, i Bogu i drugima.

Žz: Imate li uzora u sviranju ili koji su vam skladatelji osobito dragi?

Švarc-Grenda: Moj veliki uzor je Martha Argerich, Argentinka hrvatskoga porijekla, koja živi u Bruxellesu. Svida mi se njezin način sviranja i emocionalni pristup koncertnoj glazbi. Ona svira onako kako u tom trenutku osjeća glazbu koju izvodi. Ne oduševljavaju me primjerice korejanski i japanski izvođači koji sviraju savršeno, ali uvijek isto i poput robota.

Leskovar: Moj veliki uzor je Pablo Casals. On više nažalost nije živ niti sam ga kada uživo mogla čuti. Kao i svim čelistima uzor mi je naravno i Mstislav Rostropovič. Vrlo sam sretna što sam imala priliku raditi s njim. Ove godine sam ga imala priliku osobno upoznati i raditi s njim na festivalu čela u Kronbergu kod Frankfurta na kojem sam bila prvi put. Sretala sam ga i ranije i bio je na mojim koncertima, ali do ove godine nismo radili zajedno. Na tom festivalu pružila mi se prilika raditi s njim na jednoj skladbi, a to se ne događa baš često.

Žz: Kakvi su Vaši dojmovi o našim iseljenicima u svijetu?

Švarc-Grenda: Dobri. Ja sam živjela u Americi, Berlinu i sad u Münchenu. Naši su ljudi dio tog svijeta kao i ja. Među njima imam prijatelja, i ne samo među onima koji su ljubitelji klasične glazbe.

Leskovar: Imam kontakt i družim se s našim ljudima u svijetu, kao i sada u Berlinu. Iako govorim njemački, ipak je ljepše naći se sa svojima i lakše je izraziti se na materinskom jeziku. No, u krug mojih prijatelja spadaju ljudi iz mnogih zemalja.

A. Batinić

Zahvalne na talentu

Žz: Kako Vas je primila frankfurtska glazbena publika? Monika, Vi ste prije nekoliko godina opisani kao „Wunderkind“ s čelom?

Švarc-Grenda: Bilo je prekrasno. Nastupi ovdje me jako vesele, jer su odlično organizirani. Publika je divna, atmosfera izvanredna.

Leskovar: Mislim da je riječ „Wunderkind“ prejaka i mislim da to nisam. Ne iz neke skromnosti, nego to zbilja nisam. Zahvalna sam na talentu koji imam, radim, vježbam i uz malo sreće, radim koncerte.

Žz: Po čemu je značajan ovaj frankfurtski koncert?

Švarc-Grenda: Svaki koncert je nešto posebno. Ima puno skladbi za klavir i čelo. Mi ih uspješno sviramo zajedno već osam godina. Za ovaj koncert odabrali smo Rachmaninoffa, Chopina, Papandopula i Piazzollu. Može se reći da

kojem se toliko toga ružnoga događa, glazba je najčišće i najljepše što možete dati i što ljudima može donijeti radost i nadu. Sretna sam što se u ovom vremenu bavim upravo glazbom. Time pokušavam koliko je moguće uljepšati ovaj svijet.

Glazba kao duhovna hrana

Žz: Ima li religiozno odnosno sakralno ikakvu ulogu odnosno utjecaj na Vašu glazbu?

Švarc-Grenda: Naravno. Ovisi o skladbama. Mnoge nemaju religiozni odnosno sakralni značaj. Ipak, ima skladbi

Ivana
Švarc-Grenda

METTMANN

Mala ali aktivna zajednica

Hrvatska katolička misija Mettmann osnovana je 1978., a broji oko 1200 vjernika. Uz svoje razne aktivnosti posebnu brigu usmjerava na djelovanje među mladim okupljajući ih posebno u Franjevačkoj mladeži – Frami.

Hrvatska katolička misija u Mettmannu kod Kölna, (Düsseldorfer Str. 104, tel. 02104/75514, broji oko 1200 vjernika, a osnovana je 1978. godine. Duhovnu skrb o misiji vode franjevci provincije Presvetog Otkupitelja, a prvim je voditeljem misije imenovan fra Ivan Lucić. Nakon njega u misiji su djelovali fra Ivan Mengušić, fra Jozo Župić, fra Ivan Dotur, fra Dušan Džimbeg te fra Branko Brnas, a od 1. listopada 2000. misiju vodi fra Mihovil Marić. U misiji djeluje i pastoralna suradnica s. Ana-Marija Biško koja pripada sestrama franjevkama Hercegovačke provincije. Mise se služe nedjeljom u 11.15 u crkvi sv. Tome Mora u Mettmannu, u 13.00 u crkvi sv. don Ivana Bosca u Velbertu i u 16.00 sati u crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije u Langenfeldu. Radnim danom misa se služi svakoga petka u kapeli umirovljeničkog doma u Mettmannu u 19.00 sati. Fra Mihovil Marić uz mise na hrvatskom jeziku u tom domu četvrtkom služi i misu na njemačkom jeziku, a po potrebi mijenja i njemačkog župnika u Mettmannu.

Zahvalnost prema misiji i svećenicima

Na blagdan Krista Kralja, u nedjelju 25. studenoga, misiju je po prvi put otkako je novi voditelj o. Marić pohodio delegat za hrvatsku inozemnu pastvu u

Župnik fra
Mihovil Marić
sa
skupinom
ministranata
u
Langenfeldu

Njemačkoj fra Josip Klarić. Predvođeni mise u sva tri dijela misije, o. Klarić je u propovijedi između ostalog kazao: „Kome možemo zahvaliti što smo još uvijek u Crkvi Kristovoj, što se ovdje okupljamo oko njegova oltara, da još uvijek kao Hrvati katolici znamo tko smo, čiji smo i kamo idemo? Komu to možemo zahvaliti? Sigurno svojoj hrvatskoj katoličkoj misiji. Možemo također zahvaliti ovoj domaćoj njemačkoj Crkvi koja nam je stavila na raspolaganje prostor i sve što nam treba za službu Božju. Ali možemo zahvaliti sigurno i našoj domovinskoj Crkvi što nam je poslala svećenike kako bismo se održali i kao narod, ali i kao vjernici katolici.”

Pastoralna djelatnost usmjerena prema mladima

Voditelj misije fra Mihovil Marić zadovoljan je odazivom vjernika na suradnju. Kaže kako misija uzima sve svoje aktivnosti svake godine na Duhovski ponedjeljak organizira hodočašće u poznato obližnje marijansko svetište u Naviges. Na hodočašću se okupi i do 10 000 hrvatskih katolika. Svake godine za tu prigodu misno slavlje predvodi biskup iz domovine, a slijedeće će ga godine predvoditi varaždinski biskup mons. Marko Culej. U misiji djeluje i folklorna skupina pod nazivom „Tomislav – folklorna skupina HKM Mettmann“, a formirana je prije pola godine. U posljednje je vrijeme osnovana i Franjevačka mladež – FRAMA. „Kroz takvo djelovanje mladih vidim početke stvaranja 'Jugendarbeita', što bi nam bila posebna želja. Važno je raditi s mladima, kako bi i oni bili spremni i osposobljeni dalje djelovati kako u misiji tako i šire. U misiji djeluje i župno vijeće koje broji devet članova. Godišnje se sastajemo četiri puta, a po potrebi i češće. U organiziranom djelovanju misije župno vijeće ima veliku ulogu. U organizaciji raznih slavlja vjernici laici daju veliki doprinos, a posebno su aktivni i kao čitači na misama“, kazao je o. Marić, ističući kako je najveći problem u misiji udaljenost pojedinih filijala. „Također je problem što misija nema ni svoga centra. Postoji župni stan koji je premalen da bi se u njemu organizirale brojne aktivnosti. Također je

Vjernici
HKM
Mettmann
rado se
okupljaju
na misnim
slavljinama

Pastoralna suradnica s. Ana-Marija Biško s članovima FRAME u Velbertu

teško pokrenuti one mlade koji nemaju potrebu dolaziti u misiju. Tu je jedna skupina koja lijepo radi, ali je problem kako privući i druge. Problem je također što se među mladima javlja i indiferentizam. Također bi više trebalo raditi i s roditeljima. Da bi se u današnjim prilikama moglo kvalitetno pastoralno djelovati, vrlo je važno uključivanje u rad vjernika laika koji će biti spremni u misiji preuzeti svoje obveze i odgovornosti", istaknuo je o. Marić, napomenuvši kako misija objavljuje i svoj list „Tragovi“, koji izlazi četiri puta godišnje, a pred sam Božić se očekuje i novi broj.

Kao pastoralna suradnica u misiji već pet godina djeluje s. Ana-Marija Biško. „Misija po broju vjernika spada među manje, ali je jako aktivna. U ovoj se misiji uvijek radilo i zbog toga mi je drago što sam došla upravo u jednu takvu misiju u kojoj se može nastaviti i dalje kvalitetno djelovati.“ Misija ima i svoj četveroglasni zbor koji djeluje već punih sedam godina u Langenfeldu, a osnovao ga je fra Branko Brnas. U druga dva dijela misije, u Mettmannu i u Velbertu, pjevaju mladi uključeni u Framu. Frama je nastala na temeljima Biblijske olimpijade, održane prije nekoliko godina, na kojoj je pobijedila upravo skupina iz te misije. Danas je u misiji više od trideset aktivnih „framaša“. S. Ana-Marija također u misiji vodi vjeronauk za sve uzraste, te posebno, kako je istaknula, radi s onima koji se pripremaju za sakramente euharistije i potvrde. Posjećuje također bolesnike te osamljene ljude po domovima, organizira pjevanje u sva tri dijela misije, radi s čitačima, te posebno na pripremi za Biblijsku olimpijadu.

U novom vremenu odgovoriti na novi način

Kako doživljavaju svoju misiju i što za njih znači kontakt s tom hrvaskom zajednicom posvjedočili su i sami vjer-

nici. Tako je Mirko Batur, koji je član župnog vijeća s najvećim brojem dobivenih glasova, a porijeklom je iz Pridrage, kazao kako je od svoga dolaska u Njemačku prije 29 godina povezan s misijom. „Nastojao sam od početka dati, koliko sam mogao, svoj doprinos da se ova naša misija razvija. Mislim da je jako važno da se naši ljudi okupljaju na ovakav način. Važno je da svi osjetimo da tu pripadamo i da tu imamo svoje mjesto. Valjalo bi ubuduće više činiti da se naši ljudi okupljaju u još većem broju, a posebna briga trebala bi se posvetiti našim mladima. Također je važno da se osjetimo jedinstveni bez obzira odakle potječemo. Ne bi se smjeli dijeliti po regijama, već bi u nama trebala rasti svijet da smo, svi bez obzira odakle dolazimo, članovi istoga naroda i iste Crkve.“ Marija Priselac je u Njemačkoj već četrdeset godina. Od početka je aktivna u misiji. „Puno mi je u životu značio kontakt s našim ljudima. Dobro je da se i dalje okupljamo i to prenosimo na mlade. Djevojka Darijana Bacelj porijeklom je iz Trilja. U Njemačkoj je dvije godine. Aktivna je u Frami. „Tu se osjećam sretnom.

Često na našim susretima razgovaramo, pomažemo se, susrećemo. Nastojimo u svom životu slijediti život sv. Franje. U svemu tome je posebno važna potpora naših roditelja.“

Pjevački zbor u Langenfeldu

Nikola Krišto je porijeklom iz Viteza. U Njemačkoj je od 1969. Otac je dvoje djece. Od početka je u misiji, na što je posebno ponosan. „U misiju sam dolazio i iz vjerskog i nacionalnog razloga. To je posebno bilo važno ranije kada smo se kao Hrvati i kao katolici jedino mogli okupljati oko svoje zajednice. Važno je također da se okupljamo i danas bez obzira odakle potječemo. Važna je suradnja svih nas međusobno, kako bismo se osjetili zajedno. Treba također poticati i mlade da se okupljaju u što većem broju.“ Marina Ivančić ima 19 godina. Rođena je u Odžaku. Uključena je u Framu. Još je odmalena s roditeljima dolazila na misu u misiju. „Sastajemo se subotom, molimo, razgovaramo o našim problemima. Jednom riječju, lijepo se osjećamo zajedno.“ Bariša Ledić iz Aržana u Njemačkoj je s obitelji već 33 godine. Kazao je kako je dosad bilo važno što su se kao Hrvati katolici okupljali u toj misiji, te kako je to također važno i danas, posebno za mlade. Marta Đikić iz Aržana u Njemačkoj je godinu dana. „Na misu dolazim svake nedjelje. Lijepo se osjetiti zajedno. Ja sam uključena i u neokatekumensku zajednicu. Posebno je važno u vjerničkom životu osobno svjedočanstvo.“ Lenko Baničević je član župnog vijeća. U Njemačkoj je 25 godina, a porijeklom je s Korčule. Tu živi sa ženom i dvoje djece. „Važan mi je susret s našim ljudima kako na vjerskom tako i na nacionalnom planu. Ono što imamo važno je također prenijeti na našu djecu. Ne bi se smjeli dijeliti odakle potječemo već bi trebalo raditi na slozi i jedinstvu. Posebno bi bilo važno organizirati mlade unutar naših misija od kojih se očekuje da u svom vremenu na novi način odgovore novim izazovima.“ Adolf Polegubić

KAZIMIR W.

*I opet nek ostane praznine u mojoj riječi,
da mogne bar malo štovanja ući
u škrtoš govora.
I nek ostane malo tajne
u svjetlu mog razuma
što sve obasjati želi.*

*Bogovi srđbe još uvijek stoluju
nedodirljivi sred postavljena reda
a robovi ne mogu shvatiti
raširene prijateljske ruke ljubavi
jer one unose zbrku u određeno
i prazne srđbu do sablazni.*

*U kaosu stola više ne prepoznajem
osnovne tokove života
u izmiješanim riječima
i ispucalim rečenicama
i čitavim knjigama misli
očajnički čeprkam smisao.*

*Vjerujem šiban vjetrom dana
u dan ljubavi i slobode
i u riječ, čistu, Božju.
Vjerujem u ruke nježnosti
makar u trnju uzrastam muke
i makar je mraz dobro poznato iskustvo.
Vjerujem u oči što se ne umaraju
na prvom pogledu
već duboku traže ljepotu,
još s onu stranu dubine.
Vjerujem u srce, prostrano,
za sve pustinje moga srca,
i plodno svom dobrotom moje braće.
Vjerujem,
pa makar dani moji jurili drugdje,
u sveti zagrljaj Boga,
što nosi sve moje rane.
Vjerujem u sve sestre i braću svoju,
izgrađene od milosnih ruku
i blistavih duša.*

*Dolaziš opet, najšutljiviji Bože,
svojom najglasnijom i najgovornijom riječi
i budiš me, bez pitanja, iz mojih snova
što ih slatke i čvrste snivam.
Neumorno.*

*Iz svake riječi i svake šutnje
struje bezbrojni potoci
isprepletenih šutnja i riječi.*

Davor Žilić
„S kruhom“
ulje na platnu,
2001

*I svaka pjesma poziva na pjesmu.
A najsretnije su one
na koje se odgovori svemirom duše
i kojima se uzvрати
ljubavlju vlastite riječi.
U šutnji.*

*Tražim te u obrisima noći
u igri zvijezda na oknima
i trčim s trenucima zagrljen
ne bih li kako prevario stvarnost.*

*Koraka tvojih žedna je želja
i čežnja se proteže za osmjehom,
strpljivo čekajući pred zidom daljine
išaranim nadom u utjehu.
A uspomena sve se usteže
prići im svojom lakoćom ozbiljenja.
U čudo vjeruju neposlušni prsti,
dok biraju poznati broj,
i ludo ih uho slijepo slijedi
ne bi li kako čulo riječ.
A sred zvonjave uporna telefona,
odjekuje samo tišina.*

*Umor se šulja oko očiju
i obećava slatke trenutke snova:
samo se treba odvažiti
na prostore slobode.
A tamo opušteno i mile započinju razgovor
želja i čežnja s uspomenom i vjerom.*

*Da, prijatelju moj, tišina je došla u naše dane
ko rosa, ko ljubav iznenadna il sumrak ljetni,
nismo se snašli
nismo uspjeli naći razloge za riječ
a već smo bili njom obuzeti i dio nje
tišina teška, mučna tišina
što vapi
da ne ostane sama
i već su naši životi krenuli stazama svojim
bez pitanja, bez vremena i razgovora
nošeni godinama nismo se ni osvrnuli
makar smo htjeli
tišina je došla
u naše dane
i nismo više onako spremni
za riječ
mudriji zar postajemo
samo zato da bismo šutjeli.*

Brief des Delegaten

Weihnachten ist Festtag des Menschen

An diesen Eintritt Gottes
in Zeit und Raum
erinnern wir uns gerne,
feiern dieses Ereignis
und werden von
besonderer Freude erfüllt.

Weihnachten führt uns zurück in unsere Kindheit. Die Kinder freuen sich besonders zu Weihnachten.

Liebe Leserinnen und Leser der Lebendigen Gemeinde,

Weihnachten ist der Festtag des Menschen, seiner Freude, seiner Träume und Wünsche. Gott wird zum Menschen, wird zu einem von uns. Er tritt ein in unsere Zeit, in unseren Raum und in die menschliche Geschichte. An diesen Eintritt Gottes in Zeit und Raum erinnern wir uns gerne, feiern dieses Ereignis und werden von besonderer Freude erfüllt.

Weihnachten führt uns zurück in unsere Kindheit, erneuert unsere Erinnerung und die Ereignisse aus den Tagen unserer Kindheit. Vor unseren Augen erscheinen wie in einem Film liebgewonnene Personen, Bräuche, der Christbaum, Kerzen, Weihnachtschmuck und Weihnachtslieder. Alles das macht uns glücklicher und führt uns zurück in vergangene Zeiten, in die Zeiten unserer Kindheit.

Was ist mit der Feier der Weihnacht heute, da wir erwachsen sind und uns die täglichen Sorgen plagen? Ist Weihnachten nur die Erinnerung an die unbekümmerte Kindheit? Heute vereinigen uns zu Weihnachten andere Gedanken, z.B. wem soll ich was zu Weihnachten schenken, was soll ich kaufen? Wir sind umgeben von der Verbrauchermentalität und in den hell erleuchteten und bunt geschmückten Dörfern und Städten regt uns alles zum Kauf an und nur wenig oder gar nichts davon verleitet zur Freude, erinnert an

das Wesentliche, an die Geburt Jesu Christi und an die Menschwerdung Gottes.

Können wir zum Wesentlichen, zur weihnachtlichen Freude, allein durch die nostalgische Erinnerung an die Weihnachtsbräuche aus der Kindheit gelan-

nachtliche Freude kann folglich nicht hinter uns liegen sondern uns nur bevorstehen. Um Weihnachten und die weihnachtliche Freude zu erleben, müssen wir vorwärts gehen, wir müssen bereit sein, etwas zurück zu lassen, uns von etwas zu verabschieden, den Alltag beiseite zu lassen und Gott zu begegnen.

Gott möchte sich mit uns allen treffen, und zwar nicht gestern sondern heute und auch morgen. Die Begegnung mit Gott ist der Höhepunkt der weihnachtlichen Freude. Lassen Sie uns daher mit Freude dem Weihnachtsfest entgegen gehen, dem Fest unserer Wünsche und unserer Kindheit, dem Fest der Menschenliebe Gottes.

Gott möchte sich mit uns allen treffen, und zwar nicht gestern sondern heute und auch morgen. Die Begegnung mit Gott ist der Höhepunkt der weihnachtlichen Freude. Lassen Sie uns daher mit Freude dem Weihnachtsfest entgegen gehen, dem Fest unserer Wünsche und unserer Kindheit, dem Fest der Menschenliebe Gottes.

gen? Gewiss nicht! Wir müssen unseren Blick anstatt zurück nach vorne richten, nicht auf die Vergangenheit sondern auf die Zukunft, nicht auf gestern sondern auf morgen. Der Mensch freut sich auf das was kommt und nicht auf das was bereits war. Wir bereiten uns auf das Neue, das auf uns zukommt, vor und nicht auf das, was vergangen ist.

Weihnachten ist nicht hinter uns. Weihnachten ist vor uns. Die weihnachtliche

In diesem Sinne wünsche ich Ihnen ein frohes Weihnachtsfest und Gottes reichen Segen im neuen Jahr 2002!

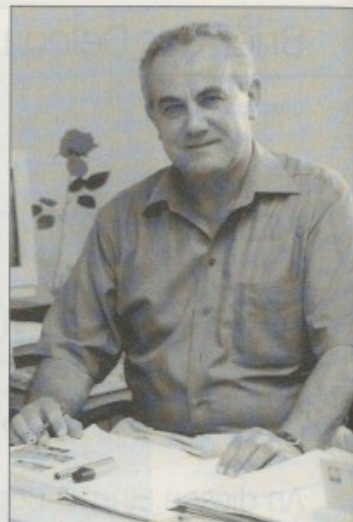
Herzliche Grüße bis zur neuen Ausgabe unserer und Ihrer *Lebendigen Gemeinde*.

Ihr
P. Josip Klarić,
Delegat

30 Jahre Migranten-Beratung

INTERVIEW MIT DEM BERATER ILIJA PERAN

Er weiß worum es geht. Ilija Peran berät und betreut seit 30 Jahren beim Caritasverband. Er ist im Caritassozial- und Migrationsdienst Mannheim-Mitte für die Menschen aus dem ehemaligen Jugoslawien da. Er selbst kommt aus Kroatien und kennt Kultur und Mentalität seiner Landsleute und ist als Muttersprachler viel gefragt. Er hat in den vergangenen Jahren reichlich Erfahrungen gesammelt. Zum 30-jährigen wollen wir ihm gratulieren.

30 Jahre sind eine lange Zeit Herr Peran. An was erinnern Sie sich besonders gerne?

Ilija Peran: In der ersten Phase der Einwanderung von 1964 bis 1972 habe ich Deutschland als sehr aufnahmebereites und gastfreundliches Land erlebt. Während dieser Zeit sind neben vielen anderen Migranten auch sehr viele kroatische aufgenommen worden. Besonders gerne erinnere ich mich an die Aufnahme-freundlichkeit der großen Mannheimer Firmen ABB, John Deere und Daimler Benz, die sogar Busse geschickt haben, um die Migranten nach Mannheim zu holen. Des weiteren denke ich gern an die Familien-, Jugend- und Frauen-seminare zurück. Durch eigene Beiträge und Eigeninitiative bei Wochenendseminaren haben diese starken Willen zur Integration in das Arbeits-, Bildungs- und Alltagsleben gezeigt.

Was sind Ihre Hauptaufgaben in der Migranten-Beratung?

I. P.: Die Beratung und Förderung in allen Lebenslagen, wie in familiären und persönlichen Angelegenheiten, in Wohnungs-, Arbeits- und Schulfragen, in sozial- aufenthalts- und statusrechtlichen Fragen, bei Behördenkontakten, bei psychosozialen Problemlagen, Förderung von Weiterbildung und Bildungsbereitschaft, der Begegnung und des Zusammenlebens der Migranten untereinander sowie Migranten und Deutschen. Die Rückkehr- und Weiterwanderungsberatung, Weitervermittlung an andere Fachdienste, Anwaltschaft für Migranten, Kooperation mit Pfarrgemeinden, Ehrenamtlichen, Selbsthilfegruppen und freien Initiativen gehören ebenso dazu.

Das Ziel der Migrationsberatung ist es, zur Integration eines ausgeglichenen Zusammenlebens zwischen Deutschen und Migranten beizutragen. Mit der Bereitschaft und dem Mut aller Beteiligten sollte das langfristig auch kein Problem darstellen.

Wie können Sie den Menschen konkret helfen?

I. P.: Ich hole Erkundigungen und Informationen zu aktuellen Fragen ein und suche Lösungsmöglichkeiten für die Schwierigkeiten der Klienten. Dabei geht es meist um Hilfe zur Selbsthilfe. Ich versuche dabei die Menschen zu motivieren mitzuhelfen, doch das ist nicht einfach. Oft sprechen sie die deutsche Sprache nur wenig, weil sie sich aus Sehnsucht nach der eigenen Familie Gleichgesinnte als Familienersatz suchen. Zusammenhalt und Rückendeckung ist da sehr wichtig. Darum berate ich zu 90 Prozent in der Muttersprache.

Oft erwarten die Migranten eine schnelle Lösung, was einen enormen Einsatz des Beraters erfordert. Besonders schwierig ist es bei Sucht- und psychisch Kranken sowie bei Schlichtungen von Generationskonflikten.

Was hat sich im Laufe der Jahre bei Ihrer Arbeit verändert?

I. P.: Es hat sich viel verändert. Anfangs wurde nur Einzelfallhilfe, sprachliche und schriftliche Hilfe geleistet. Durch die Familienzusammenführung ergaben sich interessante Gruppenarbeiten, wie bei Familienseminaren.

Wo sollten Politik und Entscheidungsträger verstärkt eingreifen?

I. P.: Das ist eine gute Frage. Von unseren Politikern sollte mehr Einsatz im Bereich Ausländerwahlrecht und doppelte Staatsangehörigkeit sowie erleichterte Einbürgerungen gezeigt werden. Sie sollten verstärkt daran arbeiten, daß sich die Menschen trotz zunehmender Ausländerfeindlichkeit in Deutschland sicher und vollkommen eingegliedert fühlen. Im Fall sollte die Kluft zwischen Deutschen und Migranten auch durch Gesetze überbrückt werden. Zudem müssten Sprachkurse angeboten werden, die dem jeweiligen Kenntnisstand des Migranten entsprechen.

Was sind die häufigsten Bedürfnisse, Ängste und Fragen der Migranten?

I. P.: Aufgrund der zunehmenden Ausländerfeindlichkeit verbreitet sich zwischen den Migranten Unsicherheit über ihr Verbleiben, auch wenn sie eine unbefristete Aufenthaltserlaubnis besitzen. Die sprachliche und kulturelle Gemeinsamkeit zwischen Klient und Berater hilft Schranken überwinden. Deshalb sollen muttersprachliche Sozialdienste beibehalten werden, um Ängste zu nehmen und Integration zu fördern.

Wo liegen die Vor- und Nachteile der Migranten-Beratung?

I. P.: Die Vorteile liegen in der besseren Information über Rechte und Pflichten sowie bei der Versorgung und Beratung der Klienten und der Förderung der Begegnung und des Zusammenlebens der Migranten untereinander sowie zwischen ihnen und den Deutschen. Die Nachteile liegen in der Umstrukturierung und betreffen die Klienten selbst.

Kennen Sie selbst so etwas wie Heimweh?

I. P.: In den ersten Jahren hatte ich Heimweh nach meiner Familie, die noch in Kroatien und Bosnien-Herzegowina lebte, und nach meinem Heimatland Kroatien. Nachdem meine Eltern gestorben und meine Heimat nun ein eigenes freies Land ist und die hier in Deutschland lebende Familie voll integriert ist, ist mein Heimweh nicht mehr so intensiv. Deutschland ist meine zweite Heimat geworden. Deshalb möchte ich mich auch bei Freunden, Bekannten und Kollegen des Caritasverbandes für die gute und langjährige Zusammenarbeit bedanken.

(Lichtblick 2/01)

AUSSTELLUNG DES ZAGREBERS DANIJEL ŠOKEC

Ein Kriegstagebuch

Eine Ausstellung mit Zeichnungen von Danijel Šokec aus Zagreb ist jetzt in der Galerie der Gersfelder Stadthalle zu sehen. Erster Stadtrat Harald Schäfer sagte bei der Eröffnung, es sei erfreulich, dass auch Werke ausländischer Künstler hier gezeigt würden. Er dankte der Familie Karl-Heinz Heller, die die Verbindung zu Danijel Šokec herstellte.

In der Ausstellung sind acht Zyklen von Arbeiten enthalten, die von 1991 bis 2001 entstanden sind. Der erste Zyklus nennt sich das „Kriegstagebuch“ und stammt aus dem Jahre 1991. Sein Inhalt ist der unselige Krieg in Kroatien. Der Künstler skizziert das Leben eines normalen, friedlichen Menschen, der über Nacht zum Soldaten gemacht wird. In dieser Zeit entstanden etwa 200 Werke, in denen Šokec das brutale Kriegsgeschehen in seiner Sprache zu Papier gebracht hat.

1993 nahm Šokec die traditionelle Architektur Kroatiens in seine Werke auf. In seinem Bemühen, Tra-

ditionelles festzuhalten, spiegelt sich die Angst vor dem Verlust von Kulturwerten durch den Krieg wider. Als Pastelle entstanden die Bilder „Geflochtene Finger“. Unsichtbare Bewegungen werden sichtbar gemacht. Der Bilderzyklus „Hände und Körper“ ist mit einer kombinierten Technik – scharfe Federstriche und sanften Pinselspuren – entstanden. Der beeindruckende Zyklus „Der Kreuzweg“ besteht aus Pastellen in rötlicher Farbposition.

Danijel Šokec besuchte in Kroatien eine Schule für angewandte Kunst und Design. Zunächst begann er mit dem Schwerpunkt Bildhauerei. Der Schwerpunkt verlagerte sich auf Kunstmalerei, und er erhielt bereits 1990 den Kunstpreis der Universität der Stadt Zagreb. Seit 1994 arbeitet er als Lehrer der Bildenden Kunst an der Schule von Velika Mlaka. Die Ehefrau ist ebenfalls akademische Kunstmalerin. Die Ausstellung dauerte bis zum 22. Oktober.

(Fuldaer Zeitung, 11. 10. 01)

KARL RAHNER

Gott ist gekommen

Er ist da. Und darum ist alles anders, als wir meinen. Die Zeit ist aus dem ewigen Weiterfließen

verwandelt in ein Geschehen, das mit lautloser, eindeutiger Zielstrebigkeit auf ein ganz bestimmtes

Ende hinführt, darin wir und die Welt vor dem entschleierte Antlitz Gottes stehen werden. Wenn wir sagen: Es ist Weihnacht, dann sagen wir: Gott hat sein letztes, sein tiefstes, sein schönstes Wort im fleischgewordenen Wort in die Welt hineingesagt, ein Wort, das nicht mehr rückgängig gemacht werden kann, weil es Gottes endgültige Tat, weil es Gott selbst in der Welt ist. Und dieses Wort heißt: Ich liebe dich, du Welt und du Mensch. ■

Danijel Šokec,
„Geflochtene Finger“
Bilderzyklus

Der Missbrauch des Glaubens

Die bisherige Annahme, jede Religion habe einen grundlegenden Respekt vor dem Leben und dem Tod, kommt ins Wanken, zieht Zweifel nach sich, schürt Vorurteile. Hier sind wir also bei der inzwischen so oft von den Medien wiederholten und wirksam eingesetzten Zweiteilung in „zivilisierte“ – „christliche“ und „islamische“ Welt angelangt. Ob das so einfach ist, ist absolut fraglich. Dies sind auch nur mögliche Erklärungsversuche für das Unfassbare. Das Unfassbare wird versucht in Worte zu „fassen“ (einzugrenzen), um das Unfassbare mit dem Geiste erfassen zu können. Aber, es ist nicht genug...

Ist es genug fassbar, wenn man weiß, dass ein Fanatisch-Verrückter sich anmaßt „Gott“ zu spielen, dass er Massen hinter sich schar und einen „heiligen Krieg im Namen Allahs“ nicht nur propagiert, sondern was schlimmer ist, diesen auch tatsächlich beginnt und führt?

Gefangen im Glauben

„Allah“ ist nur der Vorwand, die an den Haaren herbeigezogene Erklärung für einen krankhaft machthungrigen Despoten, die aufopfernde, kritiklose Gutgläubigkeit mancher Menschen auszunutzen. In schweren Zeiten wie Not und Armut sind die Menschen offener für geistige Abhängigkeiten. Die extremistisch-fanatisch Gesinnten sind sicherlich in der Minderzahl, obwohl die Dunkelziffer im „Dunkeln“ bleibt, aber es ist beunruhigend zu sehen, wozu eine Minderheit in der Lage sein kann, wenn sie zu allem entschlossen ist. Fanatismus, egal in welcher Form und zu welchem Zweck, ist verabscheuungswürdig und menschenunwürdig zugleich, weil es die Würde des Menschen an sich nicht respektiert. Diese fanatischen Menschen sind gefangen in ihrem Glauben und sind unfähig objektiv oder anders perspektivisch zu denken, weil sie in ihrer unfreien geistigen Welt quasi tagtäglich eine Gehirnwäsche durchlaufen. Sie betrachten die Welt nur aus ihrer, ihnen anerzogenen, einseitigen Perspektive und sehen „scheuklappenmäßig“ nur ihr ersehntes, vorgegebenes Ziel vor Augen. Dies hört sich wie ein Schauer Märchen an, aber leider ist dies nur zu wahr, was die Bilder der Zerstörung einerseits und die Bilder der Freude andererseits beweisen. Lachende und jubelnde Gesichter, die

sich über diese schreckliche Katastrophe freuen, sind traurige Bilder. Insbesondere die sich freuenden Kinder können nichts dafür, es sind die Eltern, die Lehrer (wenn sie überhaupt zur Schule dürfen und nicht gleich in die Kinderarmee verpflichtet werden), die „heiligen Männer“, die ihnen im Namen ihres Glaubens diesen Hass auf alles Andersartige und Fremde einbläuen, damit ja nicht ein Funken Zweifel bleibt oder das Gehirn die Tätigkeit „anders“ zu denken, verliert. Der Glaube wird für großwahnsinnige Ideen missbraucht. Die Kinder können gar nicht anders als es ihnen gezeigt und vorgelebt wird. Aber (manche) dieser Kinder

dernen (reichen) Welt nicht möglich, während auf der anderen Seite die Länder, die an Armut leiden und von totalitären Regimes geführt werden, nur so überleben können. Hier zeigt sich diese große, auch geistige, Diskrepanz; der christliche Glaube wirkt einerseits porös

und brüchig, weil die „zivilisierte“ Welt den „Handel“ mit Gott zu zivilisiert und zu locker handelt, und hingegen auf der anderen Seite der „Handel“ mit Gott zu extrem und zweckorientiert gehandelt wird. Mit Gott kann man nicht

Mit Gott kann man nicht handeln. Das haben die Menschen heutzutage vergessen. Die Menschheit hat größtenteils ihre Menschlichkeit verloren und dies führt unweigerlich zu solchen katastrophalen Folgen.

Der 11. September 2001 ist ein Zeichen.

Dostojewskij hat einmal gesagt „Wenn Gott nicht existiert, ist alles erlaubt“.

Es ist nun mal nicht alles erlaubt. Das müssen sich täglich die Menschen vor Augen führen.

werden dann zu solchen Erwachsenen, die jegliche Moralvorstellung und Gedankengänge, die sich außerhalb ihres gelebten und aufgesetzten Kodexes befinden, nicht nachvollziehen können. Sie bleiben Gefangene ihres eigenen Geistes, lebende Marionetten eines, nach außen hin, vorgetäuschten Glaubens, der gar kein „echter“ Glaube sein kann, weil diese Form des Glaubens den Menschen zum unfreien und unselbständig denkenden Wesen macht. Ein fanatischer „Glaube“, der nur in manipulativer Form funktionieren kann, beinhaltet völlig andere Werte und Wertigkeiten, die für Andersdenkende nicht so leicht nachvollziehbar sind.

Lebende Marionetten

In heutigen modernen Zeiten sind diese „Glaubensmethoden“ in der mo-

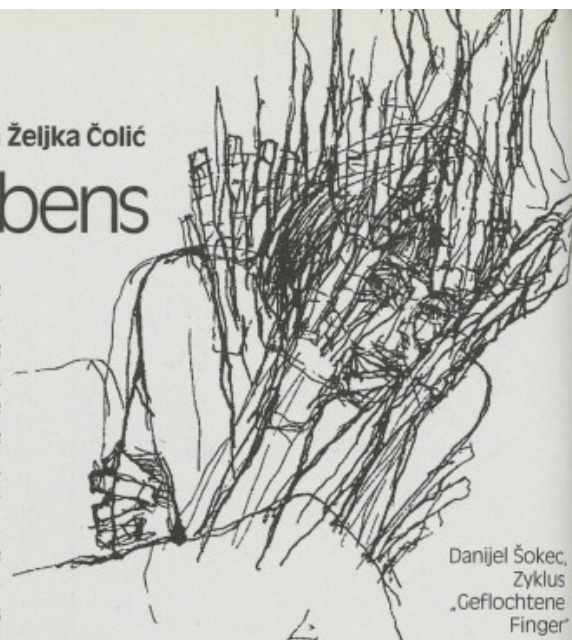
handeln. Das haben die Menschen heutzutage vergessen.

Die Menschheit hat größtenteils ihre Menschlichkeit verloren und dies führt unweigerlich zu solchen katastrophalen Folgen. Der 11. September 2001 ist ein Zeichen.

Dostojewskij hat einmal gesagt „Wenn Gott nicht existiert, ist alles erlaubt“.

Es ist nun mal nicht alles erlaubt. Das müssen sich täglich die Menschen vor Augen führen.

Jeder Einzelne sollte immer zuerst in sich kehren und den Gedanken und das Empfinden für das Unrecht (ob geistig oder moralisch) gegen sich und auch andere aufleben lassen. Die Rettung der Menschheit liegt nicht im Sieg (im tatsächlichen Kampf) über andere, sondern zunächst im Sieg gegen sich selbst. ■

Danijel Šokec,
Zyklus
„Geflochtene
Finger“

● **Bremen** – „Zašto se o Bartolu Kašiću, ocu hrvatskoga jezika, tako malo zna, čak i u intelektualnim krugovima? Zašto ga nije bilo u školskim knjigama, leksikonima, zašto se nije izučavao, ili samo površno, na fakultetima?“ Tim je riječima, pred pedesetak posjetitelja, započeo predavanje u Bremenu (Kolpingstr. 4–6) Ilija Nikić, učitelj Hrvatske dopunske škole. Predavač je naveo razloge takvog odnosa prema Kašiću, a glavni je bila velikosrpska težnja da potisne i ukloni hrvatski jezik, kako bi ostavila mjesta umjetnom srpskohrvatskom jeziku. Malo je poznato da je načelo „Piši kako govoriš“, koje se pripisivalo Vuku Karadžiću, 220 godina prije njega proklamirao upravo Bartol Kašić. Karadžić ga je, kao i mnoge druge stvari, prepisao iz Kašićeva rječnika koji mu je dao Slovenac Jernej Kopitar. Malo je poznato također da se Kašić, koji je djelovao kao misionar po našim krajevima, premda čakavac, odlučio za štokavsko-ikavski govor s područja Bosne i Hercegovine, jer je taj govor bio najrazumljiviji narodu onoga doba (16. st.). Predavač se potom osvrnuo na sadašnje stanje hrvatskoga jezika, opterećena tudicama, osobito anglicizmima na području znanosti i tehnologije. U odnosu prema stranim riječima trebalo bi se služiti načelom: Što više ih znati a što manje koristiti. Jezik se međutim, kao živa tvar, razvija, pa je logičan utjecaj velikih jezika na one manje.

Nikić je govorio i o jezičnoj situaciji u BiH, gdje se Hrvatima opet nameće još jedan novokomponirani (bosanski ili bošnjački) jezik. Nakon predavanja razvila se živa rasprava. Inače, ove tribine u Bremenu priređuje vič. Ivan Čalušić, voditelj hrvatske katoličke misije u tom gradu.

● **Mainz** – Drugi susret mladih s rajnsko-majnskog područja održan je 30. studenoga 2001. u organizaciji HKM Mainz. Večernju misu u 19 sati predvodio je fra Marko Prpa, voditelj HKM u Ljubljani, propovijedao je fra Josip Bebić, voditelj HKM Mainz, a suslavili su fra Berislav Nikić i fra Ante Marković. S fra Markom je iz glavnog grada Slovenije stigla skupina od dvadesetak mladih, koji su uljepšali bogoslužje. U misijskim prostorijama priređen je potom duhovno-zabavni program i večera. Duhovne pjesme svirao je band „Pax“ iz Frankfurt. Stotinjak nazočnih napustilo je susret oko ponoći, zadovoljni doživljenim i viđenim. Sljedeći susret bit će 2.2.2002. u Darmstadtu.

● **Sindelfingen** – Nakon pučke mise, koju je na hrvatskom predvodio prelat J. Adam, u 14 sati je Klosterseehalle održana božićna i nikolinjska priredba. Nazočne su pozdravili župnik fra Marinko Vukman, prelat Aadam te najmlađi gradonačelnik u Njemačkoj gosp. Bernard Vöhringer. Djeca su od sv. Nikole dobila darove, a igrana je i bogata tomobola. Nazočne su zabavili Miroslav Škoro, sastav „Osijek“ i tamburaši „Slavonske lole“. Tribinu za mlade, u srijedu 5. pro-

● **Nürnberg** – Na tradicionalnoj adventskoj međunarodnoj ekumenskoj molitvi najbrojniji su bili vjernici te zajednice. Geslo susreta bilo je „Mir na zemlji“. Misijski zbor, pod vodstvom Nede Perdije, otpjevao je dvije hrvatske božićne pjesme. Njemački župnik Wenige lijepo je govorio i o našoj zemlji, spominjući more, G. Ivaniševića i D. Šukera. Misijska je otpočela akciju širenja i promicanja katoličkoga vjerskog tiska. U misijskom listiću nabrojani su najpoz-

Mnoštvo vjernika u crkvi Presvetog trojstva za vrijeme smotre crkvenih zborova u Sindelfingenu

sinca, održao je fra Anto Batinić, govoreći o temi „Isus Krist i mladi“. Predbožićnu duhovnu obnovu imao je od 13. do 16. prosinca dr. fra Ante Akrap.

● **Moers** – Izbori za župno vijeće održani su koncem listopada pod geslom „Crkva živi. S tobom“. Izabrani su: Milka Kralj, Marko Žilić, Marko Perić, Goran Stojanović, Mladen Mitrović, Ivica Stojanović, Goran Đulabić, Stipo Jakešević, Višnja Sabolić, Ivica Vrbanić, Anda Lozić i Jozo Mikas. Misijska je za invalidnu djecu zagrebačkom Caritasu predala 730 DM; na hodočašću u Kvelaeru skupljeno je i predano 2 500 DM za varaždinsku katedralu; a za obnovu sjemeništa u Visokom poslano je 3 000 DM.

● **Kelkheim** – Duhovnu obnovu za mlade vjernike imala je 10. i 11. prosinca s. Magdalena Višić. Nikolinjsko-božićna priredba bila je 15. 12. u gradskoj dvorani. Nastupili su misijski zborovi, a djeca su dobila darove. Pjevala je Jasna Zlokić.

natiji katolički listovi, a svakoj obitelji se preporučuje primanje barem jednog vjerskog lista. U župnom vijeću osnovani su odbori: za proslave, za liturgiju, za karitativno-socijalnu djelatnost i za brak, obitelj i mladež. Nikolinjska priredba bila je 6. a božićna proslava 15. prosinca u Nürnbergu. Božićna priredba održana je 7. prosinca u Erlangenu. U povodu Nedjelje Caritasa prikupljana je pomoć za gradnju samostana karmelićanki u Levanskoj Varoši i za obnovu župne crkve u Muću. HKD „Tin Ujević“ priredilo je koncert jazz glazbe 7. prosinca, a nastupio je Matija Dedić i „Trio“ iz Zagreba.

● **Offenbach** – Nikolinjsko-božićna svečanost održana je 8. prosinca u Obertshausenu. Djeci je sv. Nikola podijelio darove, a pjevao je Zdravko Škender. U prigodi Božića izišao je župni listić „Glas Hrvatske katoličke zajednice Offenbach“.

● **Offenburg** – U prostorijama psihološke službe Caritasa iz Offenburga održana je prigodna svečanost u povodu desete obljetnice postojanja i djelovanja Hrvatske kulturne zajednice „Stjepan Radić“ Ortenaukreis iz Offenburga koja je osnovana 12. listopada 1991.

Među stotinjak nazočnih članova i prijatelja, Hrvata i Nijemaca, predsjednik Zajednice Marijan Šimundić pozdravio je između ostalih Joachima Sandhaasa,

posebno zalaganje i potpomaganje Zajednice.

Poslije kratke stanke i zakuske u drugom dijelu svečanosti fra Ivan Badurina promovirao je novu knjigu Damira Borovčaka „Hello Toronto, ovdje Zagreb“ u nazočnosti autora, koji u navedenoj knjizi zorno opisuje dramatične događaje bombardiranja Banskih dvora i pokušaja atentata na prvog hrvatskog predsjednika dr. Franju Tuđmana.

U drugom dijelu svoje knjige gosp. Borovčak komentira i opisuje različite događaje i teme iz novije hrvatske povijesti. Čitanjem ulomaka iz knjige „Hello Toronto, ovdje Zagreb“, koje je preuzela tajnica HKZ gospođica Lucija Trbara, završena je svečanost. ■

Zdravica
u čast desete obljetnice
HKZ Offenburg

direktora Caritasa iz Offenburga, Georga Benza, socijalnog referenta Ortenaukreisa, Bertholda Thomu, zamjenika gradonačelnika Offenburga, Katju Kovač, predstavnicu Generalnog konzulata Republike Hrvatske iz Stuttgarta kao i fra Ivana Badurinu, voditelja Hrvatske katoličke misije iz Offenburga. U svom pozdravnom govoru Marijan Šimundić posebno je zahvalio Caritasu iz Offenburga koji već deset godina udomiuje HKZ bez ikakve financijske nadoknade.

Mijo Vidović, socijalni djelatnik Caritasa i inicijator osnivanja HKZ u svom izlaganju posebno je naglasio humanitarno djelovanje Zajednice u proteklih deset godina.

To je bio samo jedan vid djelovanja Hrvatske kulturne zajednice, naglasio je Vidović u svom izlaganju. Međutim, Hrvati su se angažirali i na kulturnom polju organizirajući izložbe fotografija „Hrvatska – rat i ratne posljedice“ kao i izložbu hrvatske naivne umjetnosti. Organizirali su između ostalog različite tribine uz nazočnost povjesničara i političara iz domovine.

Prije završetka prvog dijela svečanosti, koji je bio na njemačkom jeziku, predsjednik Hrvatske kulturne zajednice Marijan Šimundić predao je zahvalnice fra Ivanu Badurini i Miji Vidoviću za

● **Stuttgart** – U sklopu priredbe „Susret kultura“ u Stuttgartu je održana glazbeno-literarna večer u organizaciji Hrvatske kulturne zajednice Stuttgart i njemačke jugozapadne radiopostaje SWR.

Studijska dvorana SWR bila je premla da primi sve posjetitelje, tako da su mnogi morali stojeći pratiti priredbu.

Tri autora su predstavila svoje nove knjige, a u glazbenom dijelu programa nastupila je sopranistica Dragana Brkić, koja je oduševila nazočne s pjesmama na njemačkom i hrvatskom jeziku, uz pratnju na klaviru kolegice s poslijediplomskog studija Izumi Kawakatsu.

Zapaženi nastup imala je i mlada pijanistica Diana Brekalo, pobjednica na mnogim nacionalnim i međunarodnim natjecanjima.

Predstavljanje prve knjige „Eigentlich ein Heiratsantrag“ (Bračna ponuda) mlade spisateljice Jagode Marinić privuklo je posebnu pozornost posjetitelja.

Zanimljiv je zajednički rad na dvije fotomonografije, novinara Andreasa Brauna, i fotografa Josipa Madračevića. Zanimljivo je bilo vidjeti na dijaprojekcijama viđenje Stuttgarta kroz objektiv jednoga stranca koji Stuttgart osjeća kao svoj grad. Tako je i nastala knjiga „Stuttgart – Neue Ansichten“. Druga knjiga je izazvala posebno zanimanje jer se radi o

prvoj fotomonografiji o Hrvatskoj koja je izdana za njemačko tržište.

Knjiga „Reise durch Kroatien“, s više od 180 fotografija, predstavlja pretežno primorski dio Hrvatske, pokušavajući na taj način podsjetiti njemačke turiste na sve ljepote hrvatske obale. Tekst za obje knjige napisao je Andreas Braun koji je kao novinar dosta upoznao Hrvatsku jer je bio izvijestitelj za njemačke medije za vrijeme rata u Hrvatskoj.

Zapažene razgovore s autorima vodio je novinar na radiju SWR-a Ivan Ott, koji je večeri dao posebnu notu, kao i voditeljica programa Marija Meić-Sidić. ■

● **Esslingen** – U dvorani Inselhalle u Nürtingenu u subotu 1. prosinca održana je proslava sv. Nikole. Program proslave pratilo je oko 500 prisutnih, a među njima bila su i brojna djeca koji su na poticaj župnika došli sa svojim roditeljima. Proslavi su prethodile i pripreme koje su župljani sami spontano organizirali kako bi ona protekla što kvalitetnije i da sve prođe u miru i redu.

Najprije su mladi prije podne uredili dvoranu za proslavu te su krenuli u misijske prostorije u Esslingenu i tu održali jednodnevni duhovni seminar koji je završio svetom misom koju je slavio župnik fra Ivan. Vrijedne domaćice su tijekom dana pripravlale kolače i jelo koje se nudilo na proslavi. Program proslave se odvijao kroz četiri dijela.

U prvom dijelu su nastupili djeca i mladi iz misijskog zbora i folklora te djeca iz Hrvatske dopunske nastave koji su svojim pjesmama, plesom i recitacijama pozdravljali i iščekivali dolazak sv. Nikole. Burnim pljeskom djeca su pozdravila dolazak sv. Nikole koji djeci nije samo dijelio darove već je s njima sjedio, razgovarao, poučavao ih i poticao da žive čestito i u poslušnosti prema roditeljima. U trećem dijelu su se predstavili djelatnici iz Rehabilitacijskog centra za ovisnike o drogi u Čazmi: Vanesa Gudec i Tomislav Granić. Oni rade čisto volonterski i s ljubavlju pouzdavajući se najviše u Boga i dobre ljude. Predstavili su ukratko svoj program i rad te staru napuštenu župnu kuću koju im je dodijelila biskupija.

Sav utržak s proslave od hrane, pića i tombole išao je za taj projekt. Skupilo se 6000 DM. Novac je predan djelatnicima Centra.

U četvrtom dijelu je nazočne zabavljao VIS Melody koji je svojom svirkom i pjevanjem oduševio nazočne koji su plesom i pjesmom pratili njihove taktove.

Ivan Škopljanac-Mačina

● **Essen** – Iz spontane želje za pomoći ratom zahvaćenoj i agresiji izloženoj domovini rodila se u Kettwiger Strasse u Essenu u predbožićno vrijeme 1991. Zajednica hrvatskih žena. Skupljale smo potpise za priznanje Hrvatske i pokušale njemačkim sugrađanima objasniti kroz stoljeća naneseu nam nepravdu. Naši poslani potpisi sigurno nisu bili odlučujući, ali mi smo dobile volju za daljnjim radom i druženjem. Malim i ograničenim sredstvima (mjesečnom članarinom od 15 DM) i skupljenim dobrovoljnim priložima u krugovima prijatelja i poznanika te suradnika, pomagale smo ugrožene obitelji i djecu palih branitelja, o čemu svjedoče mnoga pisma, zahvale i potvrde.

Iz našeg humanitarnog rada proistječu mnogi susreti, prijateljstva, kumstva i drugi kontakti.

Organizirale smo objede u essenskoj misiji, prodavale kolače i radile zajedno s našim župnikom Stjepanom Penićem na slanju humanitarne pomoći. Naše druženje preraslo je u potrebu za samopomoću, a prilika za to ukazala se u trenutku kad smo u domovini upoznale profesoricu Nadu Đurin, pedagoginju i psihologinju Prve osnovne škole Bugojno, koja je dala sve od sebe organizirajući školu za 1400 djece izbjegle iz Bosne i Hercegovine na Makarskoj rivijeri. Naš prvi obiteljski seminar upriličile smo u studenom 1994., a ove godine je to bio deveti pod njenim vodstvom.

Između seminara smo putovale (Köln, Koblenz, Pariz, Xanten, Rim, Berlin, Prag), družile se, molile, plakale za dragim pokojnicima, uvijek zajedno, kao Zajednica s geslom: razumjeti jedna drugu, uvažavati se, naučiti slušati... Naučile smo što je to empatija, moć pozitivnog mišljenja, emocionalna inteligencija, strahovi i kako ih svladati, što su to sukobi i kako ih riješiti. Sljedeće godine ćemo obraditi temu „Tko sam ja?“

Na kraju se želimo zahvaliti svima koji su nas podržali, gospodama koje su bile s nama i otišle u domovinu, novim članicama koje su nam se pridružile, našim obiteljima i svakako našim muževima, koji su imali strpljenja i još uvijek ga imaju odlazeći s nama u kasne večernje sate na tečaj plesa i na pripremanje igrokaza. Zahvaljujemo HKM Essen za korištenje prostorija, velečasnom Stjepanu Peniću, profesorici Nadi Đurin iz Splita, profesoru Ivanu Vargi iz Essena, dr. psihijatru Slobodanu Elezoviću iz Düsseldorfa, velečasnom Robertu Sreteru iz Zagreba na zanimljivim predavanjima. Svima onima, koje smo možda zabora-

Zajednica hrvatskih žena iz Essena na seminaru u Elkhousenu

vile, također od srca zahvaljujemo: Dragica Bagarić, Marija Barjaktarić, Slavka Brekalo, Agata Galić, Kata Groseta, Ivana Kozjak, Ana Malinovski, Angela Maroš, Slavica Mesarić, Mladenka Mikulić, Dubravka Pavlović, Anka Planić, Mira Rasić, Ivanka Tomašević, Vinka Vukoja, Zdenka Jozić.

Dubravka Pavlović

● **Berlin** – Na prvu nedjelju došašća, 2. prosinca, u HKM Berlin, Školske sestre franjevske Krista Kralja Bosansko-hrvatske provincije predstavile su svoj CD i kasetu „Neka te hvale Gospodine moj sva tvoja stvorenja“. Zbor sestara sačinjavale su sestre iz Osijeka, Zagreba, Kloštra Ivanića, Bugojna, Livna i Berlina. Pjevale su na misama u 10 i 12 sati u crkvi sv. Klementa, a nakon misa pjevale su u velikoj dvorani misijskog centra. Svoju zajednicu predstavile su na panou uz tekst i fotografije. Prve sestre došle su u Bosnu (Visoko i Sarajevo) iz Maribora 15. srpnja 1929. godine na molbu franjevača Bosne Srebrene. Preuzele su domaćinske dužnosti u franjevačkom sjemeništu i konviktu-internatu. Ove dvije podružnice bile su sastavni dio mariborske provincije do 1942. kada je osnovana Bosansko-hrvatska provincija sa sjedištem u Sarajevu.

Prve sestre ove zajednice došle su u Hrvatsku katoličku misiju Berlin 1974. Otad neprekidno u njoj djeluju kao vjeroučiteljice, glazbenice, odgojiteljice u dječjem vrtiću i domaćice. Pohod i nastup u Berlinu bio je humanitarnog karaktera. Sav prilog od prodanih kaseti i ručnih radova sestara njihove

provincije namijenit će se u dobrotvorne svrhe, točnije za obnovu njihovog spaljenog i teško oštećenog samostana u Gornjoj Tramošnici k/Gradačca, BiH. U toj kući bile su smještene starije i bolesne sestre.

Mjesto su okupirali Srbi, a kuća je spaljena u ljeto 1992.

Jozo Župić

● **Frankfurt** – Više od stotinu mladih hrvatskih i njemačkih studenata rajnsko-majnskog područja sastalo se 23. studenoga u 19 sati u novinarskim prostorijama frankfurtskog sveučilišta. Povod okupljanja bio je okrugli stol koji je održao Hrvatski akademski savez e.V. i frankfurtsko sveučilište „Johann Wolfgang Goethe“. Tema večeri bila je Hrvatska transformacija i privatizacija društvenog kapitala. Cilj skupa je bilo okupljanje hrvatskih studenata sa svih područja i poticanje diskusije o transformaciji bivših socijalističkih zemalja, počevši s hrvatskim iskustvima.

Skup je otvoren predavanjem dr. Siniše Kusića koji je govorio o modelu hrvatske privatizacije i njezinu učinku na gospodarski razvitak zemlje.

U drugom predavanju, Dubravko Radić je istaknuo značenje koje ima integracija Hrvatske u EU za daljnji gospodarski razvitak zemlje.

Nakon predavanja uslijedila je diskusija nazočnih gostiju. Razgovore koji su trajali sve do 21 sat moderirao je Michael König s frankfurtskog sveučilišta.

Okrugli stol završio je željom nazočnih gostiju da i ubuduće slične večeri organiziraju s ciljem okupljanja hrvatskih studenata.

DÜSSELDORF

Raspjevana zajednica

Bogoslužje s bogatim i lijepim liturgijskim pjevanjem. Mladi u zajednici kod kuće.

Biskupijski

„Jugendseelsorger“

i za mlade Hrvate. Kooperativni oblici pastoralala.

Dječji pjevački zbor

„Ovo je vrlo raspjevana zajednica! Toliko djece, toliko mladih ljudi! To se rijetko vidi na njemačkoj misli“, oduševljeno, na hrvatskom jeziku, reče p. Tobias Kessler, dušobrižnik za mlade katolike drugoga materinskog jezika u biskupiji Köln. On je u nedjelju, 25. studenoga, predvodio misu za Hrvate i na hrvatskom jeziku u crkvi sv. Apolinara u hrvatskoj katoličkoj zajednici u Düsseldorfu, u koncelecijaciji s fra Antom Batinčićem. Pozvao ga je fra Branko Brnas, voditelj misije, želeći s njime i njegovim radom upoznati brojne mlade u svojoj zajednici. Uloga p. Tobiasa je istinska pastoralna novost i osvježanje. Biskupija Köln je očito shvatila da je za brojne strane mlade katolike i njihove pastoralne zahtjeve potreban mlad i angažiran svećenik, koji bi djelovao na području cijele biskupije. Kako bi se što uspješnije približio mladim vjernicima drugoga materinskog jezika, bez obzira što bolje govore njemačkim nego materinskim jezikom, p. Tobias se dobro snalazi u više jezika (engleski, talijanski, poljski, hrvatski). U Zagrebu je učio hrvatski jezik nekoliko mjeseci i sada posve solidno

razumije i govori hrvatskim. Mladim Hrvatima u Düsseldorfu ponudio je svoju pomoć i suradnju. Podijelio im je svoje posjetnice, pa kada se nađu u kakvoj krizi ili kada žele nešto predložiti i organizirati, mogu mu se javiti.

Pastoral mladih nije jedini oblik kooperativnog i integracijskoga dušobrižništva u ovoj zajednici. Iznimno je dobra suradnja s mjesnim njemačkim župnikom i župom, pa čak i s japanskim svećenikom, koji se skrbi za nemalu zajednicu japanskih katolika u tom gradu. Tako se zajedno održavaju kateheze za odrasle njemačke i hrvatske vjernike. Usto je fra Branko Brnas član biskupijskoga svećeničkog vijeća. U crkvi sv. Andrije slavila se 1. prosinca njemačko-hrvatska misa, na kojoj je propovijedao p. Anto Bobaš, dušobrižnik u Hamburgu, a milostinja je skupljena za karitativne potrebe župe Sv. Duha u Slavonskom Brodu. Inače, u ovoj zajednici često gostuju i bogoslužje slave ne samo hrvatski nego i drugi svećenici, a rado viđen gost je i biskupijski referent za strane katolike dakon Hans G. Greveling.

A da su mladi rado viđeni u toj zajednici, pokazalo se i te nedjelje. Zanimljivo je da se oni u crkvi za vrijeme mise ne nalaze na dnu crkve, ispod kora ili blizu vrata. Ne, oni su tu u prvim klupama odnosno oko oltara. Oni su „motor“ i ukras bogoslužja: pjevanjem, čitanjem, molitvom, mladošću, ljepotom. U radu s fra Brankom i sestrama (s. Vladimira Vučić i s. Majda Ravlić) očito sve „štima“, kao što je skladno i ugodno njihovo pjevanje pod župnikovom dirigentskom palicom. I domaći vjernici mogli su tako uživati, pa i zaplesati, uz pjesmu „Anđele mira“ koju je zbor mladih uspješno izveo na smotri zborova djece i mladih u Giesenu. U ovoj zajednici rado su viđena i djeca. I ona su, poput mladih, te nedjelje bili oko oltara, kao živi ukras bogoslužja i zajednice. Njih pedesetak, koji se okupljaju u dječji zbor, skladno pjeva i moli. Očito je da su oni u crkvi „kod kuće“. Služba mladih kod oltara ne iscrpljuje se samo u tomu. Jedna povećana skupina i mladih i starijih ima susrete čitača. Tako je bilo i te nedjelje. Okupili su se u dvorani ponad sakristije, molili, vježbali i razgovarali.

P. Tobias Kessler

Jugendseelsorge
für fremdsprachige
katholische Jugendliche
im Erzbistum Köln

Internationales
Zentrum

An Groß St. Martin 9-II

50667 Köln

Tel. 02 21/2 57 79 64

bzw. 91 38 16 32

Fax. 02 21/91 38 16 13

E-mail:

tobias@scalabrini.net

P. Tobias Kessler s ministrantima

Djeca i mladi međutim nisu aktivni samo u pjevanju i sviranju (uz već postojeći tamburaški orkestar mlade svirače svakog petka uvijek bava gosp. Maleš) nego i u plesanju. Folklornu skupinu mladih čini 45, a dječju 20 plesačica i plesača. Odnedavno ih uvijek bava gosp. Mirko Galić iz Vinkovaca. Kako u crkvi ne bi pjevali samo djeca i mladi, iznova se formira i mješoviti zbor odraslih. I time će liturgijsko pjevanje u toj zajednici zasigurno dobiti novu kvalitetu.

FRANKFURT

Framin drugi turnir

Na drugom malonogometnom turniru u organizaciji Frame sudjelovalo 20 ekipa a prvo mjesto osvojila je ekipa „Troglava“.

Momčad „Troglava“ je pobjednik turnira

Članice Frame
bile su duša turnira

deće ekipe: *Konzulat RH, Vatreni, Hollywood, 12 apostola, Seljak, Croatia Mainz, Millenium, Bistro 29, Soma Croatia, Peta Klupa, Ro-*

mantičari, Sportpark, Maxim, HKM Mainz, Propalice, Actuelle, Oscar, Troglav, Bistro Hajduk i Frama.

Igralo se u četiri skupine a nakon razigravanja po skupinama u četvrtfinale su ušle prvoplasirane i drugoplasirane ekipe. U polufinale su ušli: *Frama, Soma Croatia, Troglav i Actuelle.* Uz pomoć i glasnu podršku Framinih članova i navijača ekipa *Frame* je na kraju završila na odličnom trećem mjestu. Napomenimo da je tek u izvođenju sedmeraca u polufinalu izgubila od ekipe *Troglava* koja je bila pobjednik turnira. *Soma Croatia* nije

obranila naslov s prvog Framina turnira i na kraju je zauzela četvrto mjesto. Veliko finale su odigrali *Troglav* i *Cafe Bar Actuelle*. Momčad *Troglava* je pobijedila s 4:0 i zasluženo osvojila drugi Framin nogometni turnir. Čestitamo!

Čestitke pripadaju i svim ekipama i svim gledateljima! A najveća hvala ide na adresu svih članova Frame i onima koji su pomogli da ovaj drugi malonogometni turnir bude pravi spektakl i nezaoboravan dan. Napomenimo i to da je se jelo i piće tijekom cijeloga dana dijelilo besplatno i da ga je bilo dovoljno. Za to su opet najzaslužniji članovi Frame, koji su se trudili da svi sudionici i gosti ne budu ni gladni ni žedni. Takva ljubaznost ne doživljava se ni u ponajboljim restoranima. Turnir je postigao svoj cilj. I sljedeće godine Frama-Frankfurt će pokušati organizirati još dva turnira. Jedan na proljeće na otvorenome i jedan u dvorani. Nadamo se da će nas ovakvi turniri sve više ujedinjavati i zbližavati i da će nam se pridružiti i misije iz cijele Njemačke.

Goran Čuljak

Bio je to pravi spektakl! Drugi malonogometni turnir Franjevačke mladeži (FRAMA) u Frankfurtu, 24. studenoga 2001. Cilj ovoga turnira bio je ljudsko i sportsko druženje te predstavljanje Frame gradu Frankfurtu. I ovoga je puta turnir bio pun pogodak i još više od toga. Nitko nije računao na toliki broj zainteresiranih ekipa i posjetitelja. Na tribinama je bilo oko 300 gledatelja. Fra Ante Jojo Marković već je početkom studenog obznanio da su sva mjesta popunjena. Naime, samo se 20 ekipa moglo prijaviti a još je toliki broj htio igrati. Igrale su slje-

▶ Vjernici imaju prigodu koristiti i druge pastoralne usluge, kao što su prigodne pobožnosti, molitvena i biblijska zajednica, župne priredbe (nikolinjska fešta bila je 8. prosinca). Očekuje se da će cjelokupni život misije biti još dinamičniji nakon nedavnoga izbora članova novog župnog vijeća. Oni su zajednici predstavljeni u crkvi u nedjelju 25. studenoga: Mile Begonja, Sandra Buljan, Ingrid Ćosić, Marijan Damjanović, Ivan Domazet, Anica Gongola, Tomislav Kozina, Marijo Maleš, Sonja Marić i Ivanka Miličević.

O svim djelatnostima vjernike mjesečno izvješćuje pastoralni listić „Život“. U misiji Düsseldorf je živo i raspjevano.

Novi članovi župnoga vijeća

Novije personalne promjene

Kao delegat hrvatskoga dušobrižništva u Njemačkoj od srca zahvaljujem sestrama i braći u pastoralnoj službi, koji su neumorno radili na njivi Gospodnjoj u Njemačkoj. Svima želim Božji blagoslov i uspjeh na novim službama. A svima koji su došli na pastoralni rad u Njemačku ili su dobili nova zaduženja želim dobrodošlicu i Božje nadahnuće u pastoralnom djelovanju.

P. Josip Klarić, delegat

- **Augsburg:** otišla s. Lucijana Kraljević, došla s. Ines Marić.
- **Bad Säckingen:** župnik fra Božo Bugarija TOR vratio se u domovinu, a pastoralnu skrb o Misiji preuzeo je fra Alojzije Duvnjak (Freiburg) uz pomoć fra Ivana Tolja.
- **Darmstadt:** otišla s. Rozarija Župić, došla s. Andela Milas.
- **Düsseldorf:** otišla s. Franka Bagarić, došla s. Majda Ravlić.
- **Frankfurt:** otišla s. Andela Milas, došla s. Natanaela Radinović.
- **Hamburg:** otišla s. Rahela Rukavina, došla s. Jasna Matić.
- **Köln:** otišla s. Verica Grabovac, došla s. Mira Galić i s. Vinka Bešić.
- **Main-Taunus/Hochtaunus (Kelkheim):** otišla s. Ljubica Bilobrk, došla s. Magdalena Višić.

- **Ludwigsburg:** otišli župnik fra Dušan Džimbeg (vratio se u domovinu) i fra Ante Grčić, došli fra Petar Čirko (župnik) i fra Anđelko Validžić.
- **München:** otišao fra Damjan Čovo, došao fra Mladen Marić.
- **Münster:** došao fra Marijan Dadić.
- **Pforzheim-Bruchsal:** otišao don Stjepan Pasarić (vratio se u domovinu); došao don Franjo Petrinjak.
- **Sindelfingen:** otišle s. Anđelka Šteko i s. Marija Marković, došle s. Bogoljub Jurić i s. Emanuela Škarica.
- **Wiesbaden:** došla s. Auksilija Milić.

ZAGREB

Teološko-pastoralni tjedan

„Službe u Crkvi i crkvenost službi“ – tema je XLII. Teološko-pastoralnog tjedna koji se od 22. do 24. siječnja 2002. održava u Zagrebu (Dječjačko sjemenište na Šalati, Voćarska 106). Predavači: dr. Željko Tanjić, dr. Ivan Šporčić, dr. Ivan Karlić, dr. Ivica Pažin, mr. Rebeka Anić, dr. Miljenko Anićić, dr. Ante Vučković, dr. Pero Aračić, dr. Josip Balaban i prof. Gordan Črpić. Za sudjelovanje na skupu potrebna je iskaznica. Sve obavijesti o Tjednu mogu se dobiti na telefone: 00385 (1) 4 89 04 02, e-mail: kbf@zagreb.kbf.hr

ALBANIJA

Pomoć za dovršetak crkve

Fra Anđelko Kamenčić, misionar i župnik u župi Bajza u Albaniji, zahvaljuje na financijskoj pomoći koju je dobio za izgradnju crkve u Kopliku. Crkva je stavljena pod betonski krov, ali za daljnju gradnju više nema novca. Kako bi tu crkvu mogao pokriti i zatvoriti on moli za daljnu pomoć i podršku. „Za svaku moguću pomoć zahvalni su vam naši vjernici, koji redovito mole za svoje dobročinitelje“, piše fra Anđelko. Pomoć se može poslati na račun albanskog župnika u Stuttgartu: Anton Nua, Konto-Nr. 223 855 006, BLZ 600 90100, Stuttgarter Bank.

KÖLN – FRANKFURT

Propovijedi na hrvatskom jeziku na WDR-u

Program WDR 5 „Funkhaus Europa“ 103,3 (MHz) ima emisiju „Radio-Forum“ na južnoslavenskim jezicima svaki dan u 20 sati (na hrvatskom srijedom i subotom). U sklopu te emisije skupina hrvatskih svećenika i pastoralnih suradnika i suradnika ima subotom u 20 sati duhovnu riječ ili propovijed. Na sastanku s predstavnicima WDR-a (Ines Langbein, Nadi Markovica, dr. Bert Gruber) u Kölnu dogovoreni su termini i govornici za sljedeću 2002. godinu: siječanj: fra M. Vukman, veljača: gosp. Z. Orlović, ožujak: fra A. Marković, travanj: fra A. Batinić, svibanj: gđa S. Vidačković, lipanj: fra J. Klarić, srpanj: fra B. Ančić, kolovoz: fra J. Župić, rujanj: vlč. I. Čalušić, listopad: gosp. D. Spajić, studeni: dr. A. Polegubić, prosinac: gosp. Z. Orlović; 2003.: siječanj: fra A. Marković, veljača: fra M. Vukman. Sve obavijesti o programu mogu se dobiti i na hrvatskom jeziku na tel. 0221/2 20 48 76 ili 2 20 33 71.

NOVO!

• DANICA – hrvatski katolički kalendar 2002.

Narudžbe: HKD sv. Jeronima, Trg kralja Tomislava 21, HR-10000 Zagreb, Kroatien, tel. 00385/1/4 92 23 00.

• KALENDAR SV. ANTE 2002.

Narudžbe: Svjetlo riječi, Splitska 39, BiH-71000 Sarajevo, Bosnien-Herzegowina, tel. 00387/33/66 55 20, fax. 231364; e-mail: svjetlo@svjetlorijeci.com

Soba puna svjetla

Jedan je kralj imao dva sina. Kad je zašao u starost, htjede jednoga od svojih sinova imenovati nasljednikom. Pozva mudrace svoje zemlje i svoje sinove. Svakome od njih dade po pet srebrnjaka i reče:

– Za ovaj novac napunite do večeras do vrha najveću sobu u dvorcu. Čime, to je vaša stvar!

Mudraci rekoše:

– To je dobra zadaća.

Stariji sin ode i prošeta uz jedno polje gdje su radnici upravo počeli žeti šećernu trsku i tiještiti je u jednome mlinu. Trska je nakon toga ležala okolo posve beskorisna. Stariji sin pomisli:

– Ovo je dobra prilika. Tom ću beskorisnom trskom ispuniti najveću sobu svoga oca.

Dogovori se s nadglednikom i oni do u kasno popodne donesoše šećernu trsku u prostoriju. Kad su je napunili, ode on svome ocu i reče:

– Ja sam ispunio svoju zadaću. Nema potrebe čekati moga brata. Proglasi me svojim nasljednikom!

Otac mu odgovori:

– Još se nije smrklo. Pričekat ću!

Malo nakon toga dođe mlađi sin. Zamoli da omlaćenu trsku može izbaciti iz prostorije. Tako se i dogodilo. Tada on usred prostorije zapali svijeću. Njezino

svjetlo ispuni sobu sve do zadnjih kutova.

Otac tada reče:

– Ti ćeš mi biti nasljednik. Ti si ovu prostoriju ispunio svjetlom, onim što je ljudima najpotrebnije. (priča s Filipina)

Bog progovorio na internetu

„Čemu se, Gospodine, najviše čudiš u ljudi?“ Tim riječima počinje fiktivni intervju s „Bogom“ koji je na internetu postavila srednjoškolska učiteljica Reata Strickland iz američke Alabame. U samo nekoliko dana, posredovanjem pismene elektronske predaje i lančanog slanja preko e-maila, Reatina je stranica postala jednim od najposjećenijih sajtova u povijesti Interneta. Na gore postavljene upit „Bog“ je odgovorio: „Najviše

me čudi to što je za ljude djetinjstvo dosadno razdoblje života pa brže-bolje žure odrasti kako bi zatim opet žudjeli za tim da ponovno postanu djeca. Čudi me i to što se jureći za novcem trude izgubi-

ti zdravlje, da bi potom taj isti novac trošili na povrat izgubljenog zdravlja.“ Takve inspirativne religiozne izreke imaju dugi staž na internetu, ali je tek Reati Strickland uspjelo za njih zainteresirati i svekolike mrežne mase. „Reatine su izreke duhovni nadomjestak ispijanja espresso kave“, rekao je Mark Tauber, dopredsjednik internetske religijske organizacije Beliefnet. Bespriječna animacija, napravljena u programu Shockwave, krase Reatin intrigantni sajt *rea-ta.org* pomoći će da se i *gradu i svijetu* uputi svima prihvatljiva poruka Božja.

Čudesan događaj

Danas vam se rodio Spasitelj, kaže andeo Božji pastirima. Za nas Bog nije želio biti samo Bog, nego postati i čovjekom. Za nas je postao neznatan, kako bi smo se mi proslavili. Za nas je žrtvovao samoga sebe, kako bi nas podigao i k sebi privukao. On nije imao ništa od toga. To nije bilo nužno. On je to čudo učinio samo za nas. Božićna priča je dakle priča koja se događa na nama, s nama i za nas.

Karl Barth

Božić

*Noćas me veliki Bog
u liku djeteta
nazvao bratom*

*U ulici
među brojnim prolaznicima
smješkom javlja se*

*Na kamenjaru djetinjstva
zapalio je vatru ognjišta
majke moje*

Adolf Polegubić

Piše:
Marian Markotić

Većina i manjina

Zajednički život ljudi različita porijekla, jezika, vjere, kulture i pogleda na istom prostoru donosi mnoštvo poteškoća, kako za doseljenike tako i za domaće. Dolađemo do odnosa manjine i većine, a samim tim i do napetosti pa i sukoba. Harmoničan odnos i uzajamno uvažavanje mogu međutim svima donijeti puno dobra.

Suživot brojnih skupina građana različita porijekla jezika, kulture normi i pogleda na istim prostorima, donosi sa sobom vrlo složene probleme. Ne samo da se stranci pribojavaju za svoja radna mjesta, nego su i same državne strukture suočene s nerješivim problemima (škole, socijalni uredi, bolnice itd.). K tomu, pridošlo stanovništvo je često potisnuto na sam rub društvenoga života (geto), koji ih vodi u posvemašnju izolaciju.

Zbog različite kulture, religije, bespoštedne borbe za ekonomski i socijalni prestiž, može doći do golemih predrasuda zbog kojih se – posebice kod manjina – uočavaju samo negativni aspekti. To, naravno, dovodi do obostrane napetosti i otvorenih sukoba. Riskira se gubitak homogenosti.

Negativna obilježja manjina

U složenim i izazovnim vremenima u kojima živimo, relativno je jednostavno usredotočiti se na negativna obilježja manjina. Napose, kada se u tu svrhu mobiliziraju (i sustavno manipuliraju) mediji. Demografski mozaik stanovništva nužno donosi sa sobom sukobe na mnogobrojnim razinama. Ponekad se stječe dojam da upravo oni koji stoje u prvim redovima, ne čine drugo nego dolijevaju ulje na vatru u smislu širenja nepovjerenja, netrpeljivosti, diskriminacije, nasilja itd.

Naše je uvjerenje pak da manjine mogu dati značajan doprinos u izgradnji višekulturnih oblika suživota. I prevelika homogenost unutar određenoga društva izaziva određene negativnosti. Svi ma je poznata idealna zamisao o jedinstvu u mnogolikosti i različitosti u jedinstvu. U tome smislu, većina se obogaćuje doprinosom manjine (pr. način života, kulinarski specijaliteti, kreativnost). Uspije li se ovakve sposobnosti iskoristiti, te prenijeti na globalna i strateška opredjeljenja zemlje domaćina, doprinos manjine iz prvotne opasnosti pretvara se u

neočekivane resurse. Čak i sam princip demokracije počiva na trajnoj potrebi preispitivanja stavova većine...

Mnogolikost i pronalaženje konsenzusa

Mnogolikost i različitost mišljenja nisu ista stvar, iako su jako slični. U tzv. demokratskim sustavima prevagne mišljenje većine, tj. uvjerenje natprosječnoga dijela upitanika/glasača. Pronalazak optimalnoga rješenja, te najšira podrška baze, zasnivaju se, prije svega, na suradnji svih, tj. na različitosti i mnogolikosti mišljenja. Opće je poznata pojava da nije dovoljno samo pronaći

Da bi se sukobi između domaćega pučanstva i stranaca sveli na prihvatljivu razinu, potrebno je, u prvome redu, naglasiti njihovu međusobnu ovisnost, zajedničke elemente, kao i važnost svestrane suradnje. Dvije nespojive stvarnosti trebalo bi pretvoriti u jednu novu, prepoznatljivu cjelinu.

pravo rješenje usvojeno od većine; prihvaćanje istine ovisi najvećim dijelom o tome tko ju je izrekao, tko ju zastupa.

Primijenjeno na manjine, vrijedi sljedeće: ukoliko većina želi zadobiti povjerenje i naklonost manjine, ukoliko je ne želi isključiti iz strateških, sudbonosnih pitanja, ona mora imati na svojoj strani predstavnike manjina, osobe koje u vlastitim krugovima uživaju povjerenje, ugled, autoritet i vjerodostojnost.

Način razmišljanja većine

Kada je riječ o većini, treba imati na umu kako ona uživa niz privilegija, golemu moć/utjecaj, i da joj se olako vjeruje, pa čak i onda kada je sasvim u krivu. Brojna sociološka istraživanja pokazuju da su pojedinci više skloni povjerovati stavu većine, usprkos tome što je možda nelogičan, kriv. Najveća opasnost većine nalazi se u njejoj sposobnosti da povuče na svoju stranu veliki broj pojedinaca, premda promatra cijeli problem isključivo

sa stajališta većine. Prevagne li većina u apsolutnim razmjerima, gubi se mnogolikost i raznolikost gledišta, mišljenja, čime se znatno snižuje kvaliteta i dugotrajnost donesenih odluka.

Različita mišljenja: sporazumijevanje i donošenje odluka

Ukoliko način razmišljanja i donošenje odluka većine bude podređen isključivo postizanju općega konsenzusa (tzv. „viših interesa“ u bivšim komunističkim sustavima), postoji ozbiljna opasnost da odvede čitavu zajednicu u slijepu ulicu. Razloge za takvo ponašanje grupe treba tražiti u prevelikoj brizi da se održi kohezija (jedinstvo) grupe i u direktivnome ponašanju njezinih predvodnika. Opći zanos, ili bolje rečeno zavedenost duhom grupe/acije, stvara kod njezinih članova osjećaj savršenosti, neranjivosti, superiornosti, koji im ne dopuštaju ne samo da uvažavaju drugačije prijedloge, nego se međusobno kontroliraju npr. „moralna podobnost“...). Izlaz iz takvih situacija treba tražiti u svjesnome pokušaju pojedinaca ili manje skupine da preuzme ulogu „odvjetnika vraga“ (advocatus diaboli), tj. da ukažu na moguću zavedenost, jednostranost ili zabludu.

Značenje i uloga manjine sastoji se, dakle, u nadzoru i možebitnim štetnim posljedicama izazvanim zlouporabom ili jednostranošću većine. Osim toga, mišljenje i interesi manjina moraju biti i zakonom zaštićeni, kako bi im se uopće mogla dati potrebna pažnja.

Doprinos manjine

Ukoliko se određena društvena zajednica, narod ili država previše zatvori u samu sebe, riskira gubitak kontakta s okolinom (kako je drugi vide), sa stvarnošću; konačno, gubitak realne slike o samoj sebi.

Mišljenje manjine može uvelike pridonijeti pronalaženju novih rješenja, potaknuti na otvoreniji pristup problemu i boljoj obaviještenosti općenito. Sama činjenica da je manjina „drugačija“ i da zauzima drugačije pozicije, omogućuje većini da izbjegne jednostranost, pristra-

nost i neobjektivnost. U tom pogledu, doprinos manjine u procesu razmišljanja, donošenja odluka i pronalaženja optimalnih rješenja postaje dragocjen. Uzme li se u obzir da je potpora manjine „prirodna“ stvar, koja ne iziskuje dodatnu energiju, tada shvaćamo svu njezinu važnost!

U svakodnevnom životu ljudi se obično druže sa sebi sličnima ili jednaka (i tu je jako teško bilo što promijeniti!), izbjegavajući druge, različite od sebe. Premda na razini svakodnevne rutine i poslovnih odnosa međusobno ophođenje i razumijevanje mogu doseći zavidnu visinu, ipak ostaje problem pristupa/stava i osjećaja prema manjini. Mišljenja i stavovi koji odstupaju od onih većinskih, ne samo da se ne uvažavaju, nego postaju metom ismijavanja crnoga humora, omalovažavanja.

Pretpostavke za suživot domaćih i stranaca

Da bi se sukobi između domaćega pučanstva i stranaca sveli na prihvatljivu razinu, potrebno je, u prvome redu, naglasiti njihovu međusobnu ovisnost, zajedničke elemente, kao i važnost svestrane suradnje. Dvije nespojive stvarnosti trebalo bi pretvoriti u jednu novu, prepoznatljivu cjelinu. Pritom je odlučujuće, jesu li pripadnici pojedinačnih skupina spremni stati na istu stranu i prihvatiti druge kao ravnopravne i punopravne članove jedne te iste životne zajednice (dakle ne više „mi“ i „vi“, nego svi mi skupa činimo jedno novo „mi“).

Ali, prije nego se uopće počne ozbiljno raspravljati o novim modelima suživota domorodaca i došljaka, treba se duboko zamisliti i u korijenu ispraviti neke općeljudske vrednote, koje su – za sada – tek mrtvo slovo na papiru. Npr., kako je moguće da gotovo sve zemlje prihvaćaju deklaraciju o jednakosti svih ljudi, dakle i njihovih prava, a da se istodobno to isto pravo strancima sistematski nijeće? A sve na osnovi nacionalnih interesa, principa suvereniteta ...itd. Takva dvoličnost ne samo da dovodi u pitanje bilo kakvu vjerodostojnost tih istih načela, već omogućuje povlaštenoj većini da „legalno“ i nesmetano provodi sustavnu diskriminaciju.

Stoga je nužno ukazati na otvoreni sukob, uputiti na sve kontradikcije između općeljudskih načela, zakonskih normi, sustava vrijednosti i svakodnevne prakse. Zato je važno reagirati na diskriminirajuće oblike ponašanja, pozivajući se na načela jednakosti i pravde. ■

Andeo prepuštanja sebe

Andeo prepuštanja sebe želi te uvesti u umjetnost puštanja, prepuštanja životu, konačno Bogu.

Prepustiti se, to ponajprije zvuči vrlo pozitivno i rezignirajuće. Komu ne uspije oblikovati svoj život i njime ovladati, taj se jednostavno prepušta sudbini. Predaje se. Takav stav sigurno nam ne želi andeo prepuštanja. On misli nešto drugo. Prepustiti se ponajprije ima veze s upustiti se. Tko se prepušta životu taj se upušta u život i njegov pokret. On se ne zaustavlja. Ne hvata se grčevito samoga sebe, nego se prepušta rijeci života. Tako u njemu može procvjetati život.

Ako ne moram činiti sve sam, ako se jednostavno prepuštam Bogu, u povjerenju da će On brinuti za mene, tada sam slobodan od svakoga grčevitoga ja i pozivanja na svoje ja.

Prepuštanje je suprotno čvrstom držanju uz nešto. Mnogi se čvrsto drže slike o sebi, drugi se čvrsto drže svojih navika ili svoga posjeda, svoga poziva, svoga uspjeha. Andeo prepuštanja sebe želi te uvesti u umjetnost puštanja, prepuštanja životu, konačno Bogu. Ja se mogu prepustiti samo ako povjerujem u to da ne padam samovolji u ruke, nego anđelu koji mi misli dobro. Tko se prepušta svome anđelu, taj će biti slobodan od nepotrebnih briga koje danas mnoge pritišću. On biva slobodan za sebe i za svoje zdravlje od društvenih krugova, slobodan za svoje priznanje i svoj uspjeh. U tom stavu prepuštanja skriva se ne samo povjerenje, nego također velika unutarnja sloboda. Ako ne moram činiti sve sam, ako se jednostavno prepuštam Bogu, u povjerenju da će On brinuti za mene, tada sam slobodan od svakoga grčevitoga ja i pozivanja na svoje ja.

Andeo prepuštanja sebe želi te uvesti u povjerenje prepuštanja jednom čovjeku. Danas mnoga prijateljstva i brakovi ne uspijevaju, jer se svatko čvrsto

drži sebe, jer se svatko boji, prepustiti se. To je strah od gubitka slobode, strah od drugoga koji bi mogao činiti s njim što hoće, strah od izručenja njegovoj samovolji i konačno njegovoj zloći. Bez toga prepuštanja nema uspjeha u odnosima. Tada će svatko s puno straha gledati samo na kontroliranje sebe, svojih emocija, svojih riječi i postupaka i ne davanje u ruke drugome. Povjerenje ne može rasti, taj drugi ne može pokazati kako dobro ophodi sa mnom, i ne želi zloupotrijebiti moje povjerenje. Prepuštanje ne znači predaju samoga sebe. Mogu se prepustiti samo ako sam sa samim sobom u doticaju, ako znam tko sam. Ali ujedno u tome prepuštanju uvijek leži rizik. Iskačem iz sigurnosti koja mi daruje čvrsto držanje i prepuštam se ruci drugoga. To može uspjeti samo ako znam da drugi nije nikakav davao, nego andeo koji me hvata svojim rukama i nosi me, koji mi misli dobro.

Poznam mnoge ljude koji misle da sve moraju činiti sami. S mnogo muke rade na sebi kako bi napredovali i ostvarili svoje ideale. Trude se činiti dobro. Ali bilo kada dolaze do točke u kojoj osjećaju da nisu postigli sve što su željeli. Mogu imati još mnogo nakana. Nikada ih neće ispuniti sve. Uvijek iznova suočite se s nedostatnom vlastitom realnošću. Tada treba otvoriti ruke i prepustiti se anđelu kojeg mi je poslao Bog, kako bi uspio moj život. To nije nikakav stav rezignacije nego sloboda. Osjećam da ne mogu sve postići što bih htio, da je to samo izraz moga vlastitog častoljublja, a ne Božje volje. Ako u meditaciji pred Bogom pružim Bogu svoje prazne ruke, osjetit ću slobodu koja izlazi iz prepuštanja. Oslanjam se na Boga. Znam da me on drži, da smijem biti u njegovim rukama onakav kakav jesam. To je to što u biti odlučuje vjeru kršćana; iskustvo slobode, za koju nas je Krist oslobodio (usp. Gal 5,1).

Priredio Jozo Župić

✠ Ana Branka Vidović

U subotu 22. rujna 2001. u bolnici St. Josef u Paderbornu, okrijepljena svetim otajstvima, nakon teške bolesti, preminula je dugogodišnja članica pastoralnog vijeća Hrvatske katoličke misije u Bielefeldu Ana Branka Vidović, r. Premuš, u 55. godini života.

Dugogodišnji boravak u Paderbornu obilježila je življenjem vjere. Sa suprugom Ivicom proživjela je 33 godine kršćanskog braka u kojem ih Bog nije obdario djecom, ali su njezinu ljubav osjetili članovi šire obitelji i brojni prijatelji. S ljubavlju je ugošćavala i svećenike koji su u njezin dom rado navraćali. Resile su je vrline darežljivosti i gostoljubivosti.

Od pokojnice smo se oprostili u Paderbornu 24. rujna 2001. uz don Slavka Raku i vlč. Blaža Kovača, najužu rodinu i mnoge prijatelje.

Sprovod drage nam pokojnice 26. rujna 2001. na mjesnom groblju u Selnici, u Međimurju, predvodio je župnik vlč. Josip Horvat s vlč. Krunoslavom

Novakom i vlč. Milanom Keršom, a od pokojnice se oprostio i don Slavko Rako.

Misu zadušnicu predvodio je Slavko Rako u koncelecijaciji s Josipom Horvatom i Milanom Keršom, a uz sudjelovanje mnogobrojnih vjernika iz rodne župe, rodbine, prijatelja i znana.

M. P.

✠ Lidija Loch (1943.–2001.)

Nakon duge i teške bolesti u bolnici u Singenu 31. kolovoza umrla je uzorna vjernica Lidija Loch. Pokopana je u rodnom Lipovu Brdu kod Bjelovara. Rođena je 1943., a kao djevojka s 23 godine, 1966., dolazi u Njemačku na „privremeni rad“. Sve do 1971. stanuje kod časnihi sestara. Tada se udaje za Wilhelma Locha, rođenog u Čepinu kod Osijeka. Od početka je među najaktivnijim članicama HKM Singen. Nijedna akcija nije priređena bez nje i njezina supruga. Marljiva, tiha i uvijek nasmijana Lidija bila je jedan od oslonaca zajednice, što mogu potvrditi svećenici koji su je poznavali i s njom surađivali. Pored pomaganja u misijskim akcijama rado je obilazila bolesnike po bolnicama i pružala pomoć svim potrebitima. Koncem 1990. uključuje se u akcije prikupljanja i slanja humanitarne pomoći u Hrvatsku i BiH, što će raditi sve do kraja života. Tisuće djece u domovini dobivalo je božićne paketiće upravo zahvaljujući gospođi Loch i njezinu društvu.

Godine 1995. osniva društvo „Hrvatska žena“ u Singenu, kojemu je

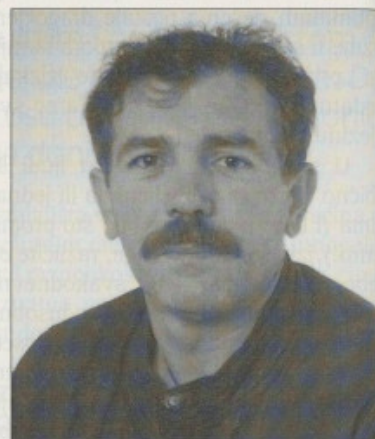

prvom predsjednicom, a na tu je funkciju ponovno izabrana i 1999. Društvo se posebno zauzelo za pomoć bolesnima i invalidima u domovini. Jedno vrijeme vodila je i folklornu skupinu „Seniori“ u Singenu.

Pokojna Lidija Loch imala je uvijek i za svakog lijepu i toplu riječ. Njezinom smrću HKM Singen izgubila je vjernu i vrijednu članicu, a domovina veliku dobrotvorku i neumornog borca za njezinu samostojnost. Neka je Bog nagradi vječnim mirom u rodnoj Hrvatskoj!

Mato Agatić

✠ Ilija Vrljić

Hrvatsku katoličku zajednicu u Mainzu iznenadnom smrću napustio je Ilija Vrljić (1949.), uzoran vjernik, otac i suprug. Po povratku s ljetnih praznika iz rodnog Mostara doživio je srčani udar i, nakon što je opremljen svetim sakramentima, umro 13. rujna u bolnici u Frankfurtu. Sa suprugom Sofijom u kršćanskom braku stekao je troje djece: Renatu, Herberta i Tonia. Pokojni Ilija ostaje u sjećanju vjernika i prijatelja kao vjernik koji je svake nedjelje s obitelji sudjelovao na svetoj misi. Pokopan je u Mostaru. Pokoj vječni daruj mu, Gospodine!

S. Dragica Ljubos

RJEŠENJE KRIŽALJKE IZ PROŠLOG BROJA

O	P	I	S	I	V	A	Č	□	M	I	R	K	O		O	S	A	M		
Š	A	L	O	M	□	P	E	R	I	S	T	I	L		O	S	A	M		
T	X	□	K	O	R	A	K	□	S	T	I	L	□		□	J	A	R		
R	E	D	O	V	I	T	O	S	T	□	N	O	Ć		□	F	A	N		
O	T	A	L	I	T	I	□	T	R	P	A	T	I		□	R	A	□		
□	B	R	I	N	E	T	A	□	A	O	□	O	L		□	I	S	T		
K	O	K	□	A	R	□	B	A	L	K	O	N	I		□	P	O	□		
U	N	O	S	□					□	O	S	A	M							
L	U	□	E	N					□	P	O	□	A							
I	M	E	L	A					□	J	A	R								
N	□	K	A	D					□	F	A	N								
A	T	O	M	I					□	R	A	□								
R	I	T	A	M					□	I	S	T								
□	M	I	L	□	U	□	F	R	I	E	D	E	N	□	O	L	D	□	K	T
R	T	□	J	O	R	D	A	N	□	R	E	S	A	□	A	R				
P	R	O	K	R	V	A	R	I	T	I	□	A	R	□	I					
□	U	P	U	T	A	□	A	L	I	C	A	□	I	□	H	A	L	O		
O	D	□	M	A	K	E	T	A	□	H	A	L	O							

Nagrađena: Marija Vrdoljak, Ludwigshafen

nagradna križaljka

Rješenje pošaljite najkasnije do 10.1.2002.

Sretan Božić

Mariofil Soldo	Sceničnost	Ernest Hemingway	Gajan ... (esper.)	Za ... časak	Povijesno područje u Kavkazu	Rato Tvrdić	I s tobom Bog d'o ... Otok na Jadranu kod Paga	Uputna zamjenica	Tenisarica Carlson	Japan	Čist gornji zrak	Oznaka liječničke titule	Feliz ... (španj.)	Prokrstariti
Kružni isječak														
Merry... (engl.)										Konjski hod, kas Morski grebeni, punte				
Španjolska		Ilija od milja Pulska znamenitost				Sarene papige Američki glumac Beery						Vedran Ivčić Članovi senata		
Tako da se dobiju sitni komadići							Crtež nagoga tijela	Mali trs, vitikula „Kiloom“						
Lisičje krzno pri repu, orepina				Kako se god uzme Italija						Novinar skovrlj Sličica na ekranu računala				
Afrička država							Metal Austrija							Sportska novinarka HRT-a Vuković
Osobna zamjenica				Poludragulj Privlačan					Bilo kada					
Šumarića, Ane-mona					Baba od milja					Oliver Tihi			Dušik Štetni nepoželjni kukci	
„Tona“		„Komerc. tehn. biro“ Tenisačica Hingis								ljuska... nije ondje kročila				
Duševna tegoba										Skladatelj hačaturijan				
Riječ na vjenčanju										„Imotski magazin“ ...Weihnachten (njem.)				
Više vrijedi ranak nego cijeli ...														
Ana Roje			Karlovac Aluminij							Fluor		Antun Radić ... i ona		
Lupež, lopov										Hristos se... Urugvaj				
Vesele ... (češki)					Pleteni dio obuće	Pjevačica Pugačova	Rude, minerali	... Natale (ital.) Breme	Božidar Alić				Jod Morski glayonozac	
Manje skladišno vozilo														
Antun Nalis			Novčana jedinica Otok na Jadranu							Vodik Vrsta širokih uzengija		Lantan Dvopjev		
Rugobe, nagrde									Starogrčki pjevači TV-novinarica Sveti					Danski sitni novac
Kisik		Glumica Karić Otokar Levaj			Listopad, crnogorica E. Begović					Glumac Tognazzi Renata Sabljak				
Stara mjera za (promjer)				Bavljene poslom pečenjara „Zapad“										
Pjevačica Martinšić										Filmska zvijezda, diva				

Tebi pjevam, tebi se divim

U Sindelfingenu je uspješno održana i četvrta smotra mješovitih pjevačkih zborova, a nastupili su zborovi iz 11 misija. Vidno povećanje kvalitete zborskog pjevanja.

Kristina Topljak vodila je uspješno cijeli program

Četvrta smotra crkvenih zborova odraslih hrvatskih katoličkih misija u Njemačkoj održana je u nedjelju 18. studenoga u punoj crkvi Presvetoga Trojstva u Sindelfingenu u organizaciji Hrvatskoga dušobrižničkog ureda u Frankfurtu na Majni. Smotra je prethodilo euharistijsko slavlje koje je predvodio delegat za hrvatsku inozemnu pastvu u Njemačkoj fra Josip Klarić u zajedništvu s domaćinom voditeljem HKM u Sindelfingenu fra Marinkom Vukmanom, urednikom „Žive zajednice“ fra Antom Batinićem i fra Antom-Krešom Samarđićem iz HKM u Frankfurtu.

Na početku misnog slavlja, kojem je pribivala i nova generalna konzulica Republike Hrvatske u Stuttgartu dr. Vera Tadić te predstavnici grada Sindelfingena, o. Vukman je pozdravio oko četrsto pjevačica i pjevača iz jedanaest hrvatskih katoličkih misija u Njemačkoj, koji su se, kako je kazao, na smotri okupili po prvi put u tom poznatom njemačkom gradu „Mercedesa“. Podsjetio je kako je to slavlje u znaku „najvećega stradalnika i heroja u Domovinskom ratu, grada Vukovara, od čije je tragedije prošlo deset godina. „Molimo danas za mir u Vukovaru, u Škabrnji i cijeloj domovini Hrvatskoj. Molimo da se u domovinu vrate svi prognani i izbjegli i da u njoj bude kruha, pravde i sreće za svakoga.“

Delegat Klarić je u propovijedi istaknuo kako smotra za članove zborova iz tih jedanaest hrvatskih katoličkih misija nije kraj već vrhunac njihovih tjednih susreta, proba, napora, vrhunac ljubavi prema Bogu i liturgijskoj glazbi. „Danas želite pokazati, ne drugima već sebi i Bogu koliko vam je stalo do liturgije, do euharistije, do nedjeljnog euharistijskog slavlja, koje je centar našeg okupljanja i smisao našeg pjevanja. Vjera se ne prenosi samo katekizmom, vjeronaukom, već slavljem liturgije, a na poseban način liturgijskom pjesmom“, kazao je fra Josip Klarić, koji je nakon misnog slavlja otvorio smotru, čiji je program uspješno vodila Kristina Topljak. Nastupili su zborovi iz hrvatskih katoličkih misija: Stuttgart-Bad Cannstatt pod vodstvom s. Ljube Božinović, Pforzheim pod vodstvom Dominika Spajića, Göppingen pod vodstvom Branka Galića, Frankfurt pod vodstvom s. Pavlimire Šimunović, Stuttgart pod vodstvom s. Nevenke Tadić, Mannheim pod vodstvom mo. Ivana Žana, Wiesbaden pod vodstvom s. Auk-silije Milić, Offenbach pod vodstvom s. Damire Gelo, Waiblingen pod vodstvom Ivana Ivankovića, Ludwigsburg pod vodstvom Ane Madunić i Sindelfingen pod vodstvom s. Rozarije Čurić.

Na kraju je svoju čestitku članovima zborova uputila i konzulica dr. Tadić istaknuvši posebno kako zborovi koji su nastupili na smotri mogu stati uz bok svjetskih zborova. „Moj je cilj i zadaća da ubuduće rad hrvat-

skog konzulata u Stuttgartu bude bolji, kako biste vi svi bili zadovoljniji radom cijelog konzulata i cijelog osoblja, jer mi smo tu radi vas, a ne obrnuto. Svatko je dobro došao u naš konzulat, svakome su vrata otvorena, svatko može dati primjedbe, prijedloge, pritužbe, a na isti način i pohvale, ako za to ima podloge“, istaknula je konzulica dr. Tadić. Pozdravnu riječ pismeno je uputila i voditeljica Kulturnog i školskog vijeća grada Sindelfingena Elisabeth M. Asche.

Delegat Klarić je voditeljima zborova podijelio spomenicu, a župnik. Vukman knjigu o gradu Sindelfingenu, koju je darovao gradski Ured za kulturu. Druženje je kasnije nastavljeno u obližnjoj župnoj dvorani uz zakusku, pjesmu i zabavni program.

Valja istaknuti kako je milostinja skupljena toga dana u iznosu od 6660,- DM namijenjena za ugradnju pužnice gluho-nijemim djevojčicama Ani i Rudolfini Štuc koje su zajedno s još troje braće i sestara smještene u Caritasovu domu u Brezovici kod Zagreba. **Adolf Polegubić**

Kraft, Trost und Freude aus dem Singen

Sehr geehrte Damen und Herren, liebe Sängerinnen und Sänger,

zum 4. Kirchchortreffen der kroatischen katholischen Missionen in Deutschland schicke ich Ihnen meine besten Wünsche. Ich bedauere es sehr, dass ich verpflichtet bin, an einer anderen Veranstaltung teilzunehmen. Gerne hätte ich Ihrem Gesang gelauscht.

Ich freue mich, dass Ihr Sängertreffen hier in Sindelfingen stattfindet. Auch in dieser Stadt hat das Singen eine lange Tradition und große Bedeutung. Beim Singen begegnen sich die Menschen sowohl in Geselligkeit als auch in Andacht, weltliche und geistliche Feste werden seit tausenden von Jahren durch gemeinsames Singen gestaltet. Für viele Menschen ist der gemeinsame Gesang sogar der Höhepunkt eines Festes. Auch im Alltag erwächst vielen Menschen aus dem gemeinsamen Singen Kraft, Trost und Freude. Daher ist es so wichtig, dass aktive Sängerinnen und Sänger in aller Welt und allen Kulturen die Kultur des gemeinsamen Singens pflegen.

Ich wünsche Ihnen einen festlichen, von wohlklingenden Tönen begleiteten Tag!

Mit freundlichen Grüßen

Elisabeth M. Asche, Leiterin des Kultur- und Schulfestes der Stadt Sindelfingen

Voditelje zborova organizator je za njihov trud nagradio spomenicama na ovu smotru

▲ HKM Stuttgart-Bad Cannstatt:
„O sav Božji svemiru“ (J. Bajamonti),
„Hvalite Gospoda“ (Schulze)

▲ HKM Frankfurt:
„Hvali duše moja“ (K. Odak),
„Magnificat“ (L. Perosi)

▲ HKM Ludwigsburg:
„Izvore vode žive“ (S. Topić),
„Motette“ (H. G. Nägeli)

HKM Pforzheim-Bruchsal: ▶
„O ljubavi Božanska“ (Bortujanski – Milanović),
„Uzmi kruh“ (R. Villiam)

IV. SMOTRA MJEŠOVITIH ZBOROVA

SINDELFINGEN, 28.11.2001.

▲ HKM Sindelfingen:
„Krist uskrsnu“ (R. Lowry),
„Imenu Isusovu“ (L. Kozinović)

▲ HKM Waiblingen:
„Zahvala“ (Š. Marović),
„Pjesanca šturku“ (Djevici) (M. Leščan)

Vlatko Blažanović
Isusovo rođenje

Sve se to dogodilo da se ispuni što Gospodin reče po proroku:
Evo Djevica će začeti i roditi sina i nadjenut će mu
ime Emanuel, što znači: S nama Bog! (Iz 7,14; Mt 1,23)